

Proef ingediend met het oog op het behalen
van de graad van Master in de Agogische Wetenschappen

EDUCATIE AAN BUITENLANDSE GEDETINEERDEN AANGEBODEN DOOR HET THUISLAND.

**Evaluatie van de pilootprojecten van het FORINER-
project.**

BIRGIT HAHN
2016 – 2017

Aantal woorden: 14963

Promotor: Dorien Brosens
Psychologie & Educatiewetenschappen

Naam en voornaam: Hahn Birgit

Rolnr.: 0528628

KLIN
AO
ONKU
AGOG

Titel van de Masterproef: Educatie aan buitenlandse gedetineerden aangeboden door het thuisland. Evaluatie van de pilootprojecten van het FORINER-project.

Promotor: Dorien Brosens

Samenvatting: Gedetineerden worden beschouwd als een kwetsbare groep binnen de samenleving, waarbij buitenlandse gedetineerden als nog meer kwetsbaar aanzien kunnen worden. Hoewel er binnen gevangenissen een educatieaanbod is, krijgen buitenlandse gedetineerden minder onderwijsmogelijkheden dan nationale gedetineerden. Ze worden geconfronteerd met een taal die ze niet spreken, een andere cultuur waar ze zich aan moeten aanpassen, een gebrek aan contact met het thuisfront, etc. Het volgen van educatie tijdens detentie zou voor een positieve wending kunnen zorgen na vrijlating. Vanwege de taalbarrière kunnen buitenlandse gedetineerden vaak niet deelnemen aan deze educatieprogramma's. Door educatie aan te bieden vanuit het thuisland van de buitenlandse gedetineerden wil het Europese FORINER-project iets doen aan de participatiebarrières die buitenlandse gedetineerden ervaren. 12 pilootprojecten werden opgezet om educatie uit het thuisland aan te bieden aan Europese gedetineerden die hun straf uitzitten in een ander Europees land. Binnen deze masterproef worden de pilootprojecten geëvalueerd en een antwoord gegeven op volgende onderzoeksvragen:

1. Welke pilootprojecten zijn gevormd en hoe wordt hier vorm aan gegeven?
2. Welk profiel hebben de deelnemende buitenlandse gedetineerden?
3. Hoe schatten gedetineerden die deelnemen aan de pilootprojecten hun basisvaardigheden, kwaliteit van leven en controle over het leven in?
4. Wat zijn de motieven van gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER-project?

Uit het onderzoek blijkt dat computer gebaseerde educatie aanbieden niet vanzelfsprekend is, hoewel de pilootpartners van het project online educatie in de toekomst mogelijk willen maken. Gedetineerden die kort in de gevangenis verblijven of op korte termijn kunnen vrijkomen, nemen het meeste deel aan het project. Jonge gedetineerden schatten hun zelfstudie-, wiskundige- en ICT-vaardigheden hoger in dan oudere gedetineerden. Op basis van de nationaliteit geven Nederlanders aan de meeste wiskundige vaardigheden te bezitten. Zeer duidelijk komt naar voor dat de buitenlandse gedetineerden voornamelijk deelnemen om te leren over een interessant of belangrijk onderwerp.

Dankwoord

Deze masterproef maakt deel uit van de afronding van mijn masterstudie in de Agogische wetenschappen die ik twee jaar geleden startte als schakelstudent na het afronden van mijn bacheloropleiding 'Orthopedagogie'. Hiermee sluit ik dan ook mijn studententijd af en kijk ik met veel enthousiasme uit naar een carrière in het werkveld. Het schrijven van deze masterproef was niet mogelijk geweest zonder de hulp van heel wat personen en organisaties. Bij deze zou ik al deze personen willen bedanken.

Allereerst had ik dit onderzoek niet kunnen voeren zonder het FORINER-project zelf. Ik zou dan ook alle projectmedewerkers willen bedanken om een project dat educatie aanbiedt aan buitenlandse gedetineerden op poten te zetten.

Als tweede wil ik de 33 buitenlandse gedetineerden die deelnemen aan het FORINER-project bedanken voor het invullen van de vragenlijst want zonder hen was heel dit onderzoek niet mogelijk geweest. Ik wil hen vooral nog veel succes wensen met het volgen van de cursus uit hun thuisland en later een goede terugkeer en re-integratie wensen. Alsook wil ik de verschillende organisaties die deel uitmaken van de 12 pilootprojecten bedanken voor het invullen van de blueprint en hun inzet om de gedetineerden educatie aan te bieden en op de juiste manier op te volgen en te coachen.

Vervolgens wil ik mijn promotor, Dorien Brosens, heel erg bedanken. Als eerste om mij de kans te geven onderzoek te voeren rond buitenlandse gedetineerden. Als tweede omdat zij mij steeds bijstond en alle hulp, informatie en feedback gaf die ik nodig had om dit onderzoek zo goed mogelijk af te ronden. En als laatste om er steeds voor te zorgen dat ik alle deadlines haalde, steeds snel antwoord kreeg op de vele mails die ik stuurde wanneer ik weer eens vastzat en het steeds blijven geloven in mijn kunnen. Hierbij dankjewel!

De lessen van het vak 'thesisseminarie' dat gegeven werd door Prof. Dr. Liesbeth De Donder waren zeer nuttig om de theorie rond onderzoek om te zetten in de praktijk. Ook haar wil ik bedanken voor alle hulp en informatie die nodig was om het onderzoek op een juiste manier te voeren en steeds klaar te staan om haar expertise te delen met alle studenten.

Ik wil mijn mama, Carine Vandervelden, bedanken voor het uitgebreid verbeteren van mijn thesis op zinsconstructies en schrijffouten. Als laatste wil ik mijn vriend, Glenn Moras, bedanken voor alle steun en hulp die ik van hem kreeg gedurende het schrijven van deze masterproef, voor het geduld dat hij vaak moest hebben wanneer ik meer tijd stak ik mijn masterproef dan in hem en zeker voor het steeds nalezen van de masterproef.

Inhoudsopgave

Dankwoord	iv
Inhoudsopgave	v
Lijst met tabellen en figuren	vii
Deel 1: Inleiding	1
1. Probleemstelling	1
2. Literatuurstudie	3
2.1 Buitenlandse gedetineerden	3
2.1.1 Definiëring van het begrip ‘buitenlandse gedetineerden’	3
2.1.2 Buitenlandse gedetineerden in cijfers	3
2.1.3 Oorzaken van buitenlandse gedetineerden en hun moeilijkheden.....	5
2.2 Educatie	6
2.2.1 Recht van gedetineerden op onderwijs	6
2.2.2 Profiel van gedetineerden die aan educatie deelnemen	8
2.2.3 Meerwaarde van educatie	9
2.2.4 Motieven en knelpunten om deel te nemen aan educatie.....	9
2.2.5 Initiatieven om educatie aan te bieden aan buitenlandse gedetineerden	11
2.3 ICT binnen de gevangenis	12
2.4 Korte conclusie van de literatuurstudie	13
3. Onderzoeksvragen en conceptueel model	14
Deel 2: Data en methode	15
1. Deelnemers.....	15
2. Algemene onderzoeksofzet	16
3. Materiaal	17
4. Analyseprocedure	18
Deel 3: Resultaten.....	20
1. Resultaten uit de blueprints van de pilootpartners	20
1.1 Studiemateriaal	20
1.2 Communicatiekanalen	21
1.3 Coaching voor de buitenlandse gedetineerden	21
1.4 Digitaal werken.....	22
1.5 Voorziene taalproblemen	22
2. Resultaten uit de vragenlijsten van de deelnemende buitenlandse gedetineerden	22
2.1 Profiel van de gedetineerden.....	22
2.2 Vaardigheden van de gedetineerden	24

2.3 Motivaties van de gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER-project.....	26
2.4 Kwaliteit, tevredenheid en controle over het leven van de gedetineerden.....	27
Deel 4: Discussie en conclusie	28
1. Bespreking	28
2. Beperkingen eigen onderzoek	31
3. Aanbevelingen verder onderzoek	32
4. Praktische en beleidsaanbevelingen	33
5. Conclusie.....	34
Referentielijst	37
Bijlagen.....	42
Bijlage 1: Partners van het FORINER-project.....	42
Bijlage 2: Informed consent.....	43
Bijlage 3: Blueprint voor de pilootpartners	45
Bijlage 4: Vragenlijst voor de buitenlandse gedetineerden	53

Lijst met tabellen en figuren

Tabel 1: Buitenlandse gedetineerden op 1 september 2015.....	4
Tabel 2: Deelnemende landen aan de verschillende pilootprojecten uit het FORINER-project.....	15
Tabel 3: Aangeboden studiemateriaal.....	20
Tabel 4: Communicatiekanalen tussen zendende organisatie, ontvangende organisatie en student	21
Tabel 5: Profiel van de gedetineerden	23
Tabel 6: Vaardigheden vergeleken met de persoonlijke eigenschappen van de gedetineerden.....	25
Tabel 7: Motivaties van de gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER- project	26
Tabel 8: Kwaliteit van het leven en tevredenheid en controle over het leven van de gedetineerden	27
Figuur 1: Voorziene coaching voor de gedetineerden.....	21

Deel 1: Inleiding

In het eerste deel van deze masterproef wordt als eerste ingegaan op de probleemstelling en waarom dit onderzoek van belang is. Vervolgens wordt een weergave gegeven van de literatuur rond buitenlandse gedetineerden, educatie aan (buitenlandse) gedetineerden en ICT binnen gevangenissen. Als laatste worden de onderzoeksvragen en het conceptueel model weergegeven.

1. Probleemstelling

Binnen Europa zijn er zo een 100.000 gedetineerden die hun straf uitzitten in een voor hen vreemd land (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007). Hoewel er in gevangenissen allerlei activiteiten worden georganiseerd, denk hierbij aan sport, bibliotheek, educatie, socioculturele activiteiten, etc., participeren bepaalde groepen gedetineerden minder aan dergelijke activiteiten dan anderen (Brosens, 2015). Een eerste factor die meespeelt in het al dan niet participeren binnen de gevangenis is het spreken van de dominante taal van het land. Door taalbarrières participeren buitenlandse gedetineerden minder vaak (Barnoux & Wood, 2013; Brosens, 2015). Zij begrijpen en spreken de taal niet en kunnen niet communiceren met medegedetineerden en penitentiaire beambten (Council of Europe, 2012). Wanneer flyers uitgedeeld worden over een activiteit begrijpen buitenlanders niet waar het over gaat (Brosens, 2015). Wel kunnen er soms cursussen gevolgd worden om de plaatselijke taal te leren, maar de buitenlandse gedetineerden zullen niet op een niveau komen waarop ze vervolgens andere activiteiten kunnen meevolgen in de dominante taal van het land waar ze in de gevangenis verblijven (Vanacker et al., 2015). Deze taalbarrières zorgen er niet alleen voor dat er minder vaak wordt deelgenomen aan activiteiten maar ook dat ze moeilijk een sociaal netwerk kunnen opbouwen binnen de gevangensmuren (Baerten, 2010; Barnoux & Wood, 2013).

Buitenlandse gedetineerden krijgen minder onderwijsmogelijkheden dan nationale gedetineerden (Brosens, De Donder & Foriner consortium, 2016) en kunnen weinig deelnemen aan educatie en andere activiteiten die in de lokale gevangenis aangeboden worden (Vanacker et al., 2015). Hoewel buitenlandse gedetineerden evenveel recht hebben en dezelfde toegang moeten krijgen tot onderwijs tijdens detentie als nationale gedetineerden, hebben zij dus minder participatiemogelijkheden (Manger, Eikeland, & Asbjornsen, 2013; Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007; UNESCO, 2015). De stichting 'Educatie achter buitenlandse tralies' is de enige organisatie die op een structurele basis educatie aanbiedt aan buitenlandse gedetineerden vanuit hun thuisland (Vanacker et al., 2015). Deze stichting ondersteunt Nederlandse gedetineerden die hun straf uitzitten in een buitenlandse gevangenis door afstandsonderwijs aan te bieden. De stichting heeft ondertussen een goede samenwerking tot stand weten te brengen met gevangenissen over de hele wereld. Dit maakt het mogelijk om Nederlands onderwijs aan te bieden aan de Nederlandse gedetineerden in het buitenland (Vanacker et al., 2015; Stichting educatie achter buitenlandse tralies, n.d.).

Het FORINER- project, waarbinnen deze masterproef kadert, is opgestart in januari 2016 en wil een oplossing bieden aan het minder participeren van buitenlandse gedetineerden door een samenwerking tot stand te brengen tussen verschillende Europese landen zodat meer gedetineerden die in een buitenlandse gevangenis verblijven educatie uit het thuisland aangeboden krijgen (Vanacker et al., 2015). Om dit te realiseren zijn 12 pilootprojecten opgezet om educatie aan te bieden aan Europese gedetineerden die verblijven in een ander Europees land, maar aangeboden wordt door het thuisland. Deze masterproef maakt deel uit van de evaluatie van deze pilootprojecten. De partners die bij één pilootproject betrokken zijn vulden gezamenlijk een 'blueprint' in over hoe ze alles praktisch gaan organiseren. Er zullen een pre-test en post-test plaatsvinden bij de deelnemende gedetineerden waarin gefocust wordt op vijf hoofdthema's (profiel van de gedetineerden, vaardigheden, motieven om deel te nemen aan het pilootproject, kwaliteit van leven en controle over het leven). Aangezien de post-test pas in een latere fase aan het einde van de pilootprojecten zal plaatsvinden, worden enkel de resultaten van de pre-test meegenomen in deze masterproef.

2. Literatuurstudie

In deze masterproef staan drie concepten centraal die eveneens centraal staan in het Europese FORINER-project. Het eerste concept gaat over het begrip buitenlandse gedetineerden. Het tweede concept dat besproken wordt is educatie bij (buitenlandse) gedetineerden. In dit deel worden het recht, het profiel, de meerwaarde en de motieven en knelpunten van gedetineerden binnen educatie aangehaald. Als derde en laatste concept wordt bekeken wat ICT kan betekenen voor gedetineerden. Deze concepten worden achtereenvolgens toegelicht in deze literatuurstudie.

2.1 Buitenlandse gedetineerden

Binnen dit eerste luik wordt toegelicht wat verstaan wordt onder 'buitenlandse gedetineerden'. Er wordt een uitgebreid overzicht gegeven over het aantal buitenlandse gedetineerden in de Europese gevangenissen. Alsook wordt weergegeven welke oorzaken aan de basis liggen van de grote aantallen buitenlandse gedetineerden en met welke moeilijkheden zij in aanraking komen.

2.1.1 Definiëring van het begrip 'buitenlandse gedetineerden'

Het begrip buitenlandse gedetineerden kan gedefinieerd worden als "*gedetineerden die het paspoort van het land waar ze hun straf uitzitten niet bezitten*" (Atabay, 2009, p.79).

Er kunnen verschillende groepen buitenlandse gedetineerden onderscheiden worden. (1) Er is de groep die voor lange periode verblijft in het land waar ze gearresteerd worden maar de nationaliteit van dat land niet hebben. (2) Als tweede is er de groep die voor kortere periode legaal in het land verblijft. (3) Een andere groep zijn degene die landen doorkruisen met het oog op het plegen van criminele feiten en (4) als laatste is er de groep van illegale immigranten die gearresteerd worden (Atabay, 2009, p.79-98).

2.1.2 Buitenlandse gedetineerden in cijfers

In verschillende Europese landen bestaat de gedetineerdenpopulatie voor een groot deel uit buitenlanders (Hawley, Murphy & Souto-Otero, 2013). Over heel Europa gaat dit over zo een 100.000 gedetineerden die hun straf niet in hun thuisland uitzitten (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007). Dit komt ongeveer overeen met 22,6% buitenlanders over de hele Europese gevangenispopulatie (Aebi, Tiago & Burkhardt, 2017). Binnen Europa zijn er grote verschillen in het aantal buitenlandse gedetineerden. In Roemenië, Moldavië, Albanië, Litouwen en Slovaakse worden het minste aantal buitenlandse gedetineerden vastgesteld (gaande van 0,9% tot 1,8%). Grotere aantallen zijn terug te vinden in landen als Oostenrijk, Griekenland en Luxemburg (gaande van 53,3% tot 73,6%) (Aebi et al., 2017). Binnen de gedetineerden uit Belgische gevangenissen is zo een 40,1% buitenlands (Aebi et al., 2017). Uit een meting in 2015 werd vastgesteld dat er in de Belgische gevangenissen een verscheidenheid is van 130 verschillende nationaliteiten. De meeste buitenlandse gedetineerden in België komen voornamelijk uit Marokko, Algerije, Roemenië, Nederland en Frankrijk (Federale Overheidsdienst Justitie, 2015). In Zwitserland bestaat 71,4% van de gehele gevangenispopulatie uit buitenlandse gedetineerden. In Griekenland gaat dit over 55,5% (Hawley et al., 2013). Metingen in maart 2016 stelden vast dat in de gevangenissen van Engeland en Wales rond de 10.000 buitenlandse

gedetineerden opgesloten zitten. Dit komt overeen met 12% van de gehele gevangenispopulatie. 50% van deze buitenlanders uit Engeland en Wales zijn afkomstig uit Europa, 19% uit Afrika en 17% uit Azië (Allen & Dempsey, 2016). In de Noorse gevangenissen is het aantal buitenlandse gedetineerden tussen 2006 en 2009 verdubbeld (Eikeland, Manger & Asbjørnsen, 2010) en bedraagt 34%. Het grootste aandeel van de buitenlanders die in Noorwegen hun straf uitzitten komen oorspronkelijk uit Polen, Roemenië of Litouwen (The Norwegian Correctional Services, 2014).

In onderstaande tabel zijn de cijfers terug te vinden over de aantallen buitenlandse gedetineerden in Europese landen (Aebi et al., 2017).

Tabel 1. Buitenlandse gedetineerden op 1 september 2015 (gebaseerd op Aebi et al., 2017).

Land	Totale aantal gedetineerden (incl. gedetineerden in voorlopige hechtenis)	Totale aantal buitenlandse gedetineerden	% buitenlandse gedetineerden in het totale aantal gedetineerden	% EU-burgers in het totale aantal buitenlandse gevangenen
Albanië	5.981	89	1,5%	31,5%
Andorra	52	40	76,9%	42,5%
Azerbeidzjan	24.197	612	2,5%	1,1%
België	12.841	5.146	40,1%	/
Bulgarije	7.583	233	3,1%	20,2%
Cyprus	654	250	38,2%	49,2%
Denemarken	3.203	865	27,0%	31,7%
Duitsland	63.628	19.921	31,3%	/
Estland	2.768	207	7,5%	15,9%
Finland	3.007	455	15,1%	50,1%
Frankrijk	65.544	/	/	/
Georgië	10.242	310	3,0%	2,9%
Griekenland	9.646	5.254	54,5%	/
Hongarije	17.773	824	4,6%	0,0%
Ierland	3.746	463	12,4%	73,7%
Italië	52.389	17.304	33,0%	21,9%
Kroatië	3.341	191	5,7%	16,2%
Letland	4.399	154	3,5%	16,9%
Liechtenstein	8	7	87,5%	57,1%
Litouwen	8.022	126	1,6%	24,6%
Luxemburg	667	491	73,6%	57,4%
Macedonië	3.498	198	5,7%	4,0%
Moldavië	7.813	86	1,1%	20,9%
Montenegro	1.100	170	15,5%	2,4%
Nederland	9.002	1.723	19,1%	42,1%
Noorwegen	3.664	1.222	33,4%	41,0%
Oostenrijk	9.037	4.817	53,3%	41,8%
Portugal	14.222	2.495	17,5%	26,1%
Roemenië	28.642	250	0,9%	34,0%
Rusland	642.470	27.696	4,3%	/
San Marino	2	2	100%	100%
Servië	10.064	353	3,5%	14,4%
Slovakije	10.087	184	1,8%	0,0%
Slovenië	1.399	131	9,4%	9,2%
Spanje	64.017	18.680	29,2%	23,9%
Turkije	173.522	3.565	2,1%	9,6%
Tsjechië	20.866	1.666	8,0%	47,2%
VK: Engeland en Wales	86.193	10.512	12,2%	39,3%

VK: Noord-Ierland	1.690	137	8,1%	66,4%
VK: Schotland	7.746	295	3,8%	55,9%
Zweden	5.770	1.285	22,3%	37,1%
Zwitserland	6.884	4.885	71,0%	/

/: Informatie niet beschikbaar

2.1.3 Oorzaken van buitenlandse gedetineerden en hun moeilijkheden

Oorzaken

Meer en meer gedetineerden zitten hun straf uit in een voor hen vreemd land. Verschillende oorzaken kunnen hieraan verbonden worden (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007). Als eerste is er de globalisering (Atabay, 2009, p.79-98) en grote migratietrends waarbij steeds meer mensen verblijven in het buitenland. Als tweede speelt de internationale drugshandel een grote rol waardoor misdrijven steeds vaker gepleegd worden in een vreemd land (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007).

Moeilijkheden

Buitenlandse gedetineerden ondervinden vaak vele moeilijkheden tijdens hun detentie (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007). De moeilijkheden zijn onder te verdelen in verschillende categorieën. Een eerste categorie zijn de taalproblemen waar buitenlandse gedetineerden op stoten. Ze geven aan gefrustreerd te zijn doordat ze misverstaan worden door penitentiaire beambten en vinden dat er een gebrek is aan leesmogelijkheden in hun moedertaal. Ook missen ze momenten van basisvoorzieningen, zoals onder andere het nemen van een douche, doordat ze instructies van penitentiaire beambten niet begrijpen (Bhui, 2004a). Dit is een belangrijke moeilijkheid waar aandacht aan besteed moet worden aangezien taalmoeilijkheden buitenlandse gedetineerden extra kwetsbaar maken voor isolatie (Barnoux & Wood, 2013). Een oplossing voor dit probleem zou het volgen van Engelse lessen kunnen zijn zodat buitenlanders kunnen communiceren in een taal die voor hen na vrijlating nuttig kan zijn (Barnoux & Wood, 2013; Westrheim & Manger, 2014). Een tweede categorie zijn problemen in het onderhouden van familiebanden. Contact houden met familie uit het thuisland speelt een belangrijke rol voor buitenlandse gedetineerden om hun detentie succesvol uit te zitten en re-integratie te bevorderen. Toch is het moeilijk om contact te onderhouden aangezien familie niet vaak op bezoek kan komen, telefoongesprekken duur zijn (Barnoux & Wood, 2013) en contact houden via het internet niet toegelaten wordt wegens veiligheidsredenen (Barnoux & Wood, 2013; Hammerschick, 2010). Een derde categorie zijn problemen verbonden aan de migratie van buitenlandse gedetineerden. Zij lopen het risico na detentie extra tijd te moeten uitzitten in de gevangenis door bijvoorbeeld regelingen die nog getroffen moeten worden voor hun vertrek uit de gevangenis of papieren die in orde gebracht moeten worden voor hun terugkeer naar hun land van herkomst (Bhui, 2004a).

Buiten deze hoofdcategorieën zijn er nog heel wat andere moeilijkheden waar buitenlanders mee te maken krijgen. Ze geven aan zich onveiliger te voelen in de gevangenis en minder geneigd te zijn hulp te vragen aan penitentiaire beambten (HM Inspectorate of prisons, 2011) voornamelijk door het gebrek aan algemene beleefdheid van penitentiaire beambten tegenover gedetineerden. Er is geen begroeting, er worden geen vragen beantwoord noch hulp geboden, er moeten steeds formulieren ingevuld worden waar geen antwoord op komt en penitentiaire beambten vertonen pestgedrag ten opzichte van de gedetineerden (Kruttschnitt, Dirkzwager & Kennedy, 2013). Buitenlanders ervaren

een gebrek aan informatie over het strafrechtstelsel in het land waar ze hun straf moeten uitzitten (Bhui, 2004a). Ze stoten op een regelgeving die voor hen onbekend is in een taal die ze niet spreken (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007). Ook ligt het zelfmoordpercentage bij buitenlandse gedetineerden hoger dan bij gedetineerde burgers van het land. Mogelijke oorzaken van dit hoger percentage is dat buitenlanders moeilijker hun problemen kunnen uitleggen aan penitentiaire beambten, familiale problematieken hebben, negatieve commentaar krijgen van andere gedetineerden, angst- en schaamtegevoelens hebben, etc. (Borrill & Taylor, 2009). Door de gedetineerden wordt vaak gezegd dat er sprake is van racisme door de penitentiair beambten ten opzichte van de buitenlandse gedetineerden. Dit racisme is echter niet op basis van huidskleur maar eerder racisme op basis van nationaliteit (Kruttschnitt et al., 2013).

2.2 Educatie

In dit tweede luik rond educatie wordt eerst ingegaan op het recht op onderwijs van gedetineerden in het algemeen. Vervolgens wordt specifiek ingezoomd op de rechten van buitenlandse gedetineerden op educatie. Ook wordt weergegeven welk profiel gedetineerden hebben die gebruik maken van het educatieaanbod binnen gevangenissen en welke meerwaarde educatie heeft. Om dit tweede luik af te sluiten wordt ingegaan op de motieven om deel te nemen aan educatie en welke knelpunten hiermee gepaard gaan.

2.2.1 Recht van gedetineerden op onderwijs

Educatie is een basisrecht voor alle mensen, ook voor gedetineerden. Zowel nationale als buitenlandse gedetineerden zouden op dezelfde wijze toegang moeten krijgen tot educatie zoals alle andere vrije burgers (Manger et al., 2013; Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007; UNESCO, 2015). Educatie wordt als ruim begrip gehanteerd. Het gaat over leren, een opleiding volgen, morele educatie, sporten, cultuureducatie, etc. (Council of Europe, 2006, 2012).

Rechten van gedetineerden in het algemeen

De rechten van de mens zijn terug te vinden in documenten zoals "the European Convention on Human Rights", "the UN Convention on the Rights of the child" en "the UNESCO recommendations on Adult Education (European Court of Human Rights & Council of Europe, 2010; UNESCO, 2015). In onder andere "the European prison rules" zijn de rechten van gedetineerden terug te vinden (Council of Europe, 2006).

UNESCO legt de nadruk op het recht van gedetineerden om niet gediscrimineerd te worden. Een andere focus is extra aandacht besteden aan educatie tijdens detentie (UNESCO, 2015). Volgens de 'European prison rules' moet er voldoende tijd en ruimte zijn voor educatie. Elke gevangenis hoort educatie aan te bieden die inspeelt op de individuele behoeften van de gedetineerden (Council of Europe, 2006). Aandacht besteden aan educatie is van belang voor degenen die geen basiseducatie behaalden en een leerachterstand of leermoeilijkheden hebben, jonge gedetineerden, gedetineerden met speciale behoeften en buitenlandse gedetineerden. Gedetineerden mogen niet financieel benadeeld worden wanneer ze kiezen voor deelname aan educatieprogramma's in plaats van te werken in de gevangenis. Gedetineerden horen aangespoord te worden en de toegang te krijgen tot educatie en ze moeten de kans krijgen om hun tijd in de gevangenis nuttig te besteden. Zo kunnen

ze hun educatieniveau verbeteren, vaardigheden aanleren en zichzelf voorbereiden op hun vrijlating (Council of Europe, 2006).

Rechten van buitenlandse gedetineerden

De regelgeving wat betreft buitenlandse gedetineerden wordt onder andere beschreven in de 'UN and EU recommendations on the Treatment of Foreigners in Prison'. Volgens deze aanbevelingen zou het aangeraden zijn buitenlanders naar hun land van herkomst terug te sturen om daar hun straf uit te zitten om de re-integratie te bevorderen. Wanneer de gedetineerde zijn straf toch moet uitzitten in een voor hem vreemd land, hoort dit land speciale voorzieningen en educatie aan te bieden om de re-integratie in het land van herkomst zo gemakkelijk mogelijk te maken na vrijlating (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007). Ook hebben ze recht op dezelfde toegang tot educatie en werk als andere nationale gedetineerden (Manger et al., 2013; Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007; UNESCO, 2015). Het is aangewezen dat elke gevangenis over een bibliotheek beschikt voor de gedetineerden (Council of Europe, 2006; West, 1989). Deze bibliotheek moet een aanbod voorzien die gemakkelijk toegankelijk is voor buitenlandse gedetineerden zodat zij kunnen lezen en leren in hun eigen moedertaal (Council of Europe, 2012). Educatie die aangeboden wordt, moet overeenkomen met de educatie van hun land van herkomst zodat zij hun studie kunnen verderzetten na vrijlating (Council of Europe, 2006). De educatie sluit best aan op hun individuele behoeften (Council of Europe, 2012) en het moet deel uitmaken van het basisprogramma dat aan buitenlandse gedetineerden wordt aangeboden (Council of Europe, 2006).

Buiten het recht op educatie hebben buitenlandse gedetineerden ook recht op werk binnen de gevangenis. Dit is van belang aangezien zij vaak geen financiële steun krijgen van het thuisland (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007). Ook hebben buitenlandse gedetineerden evenveel recht als nationale gedetineerden op een alternatief op de gevangenisstraf zoals het aanvragen van verlof om de gevangenis tijdelijk te verlaten. Buitenlandse gedetineerden moeten geïnformeerd worden in een taal die ze begrijpen over het regime van de gevangenis, de regelgeving en hun rechten en plichten die hiermee gepaard gaan. Gedurende de hele detentieperiode horen de buitenlandse gedetineerden contact te kunnen leggen met stafmedewerkers in een voor hen begrijpbare taal (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007). Hiervoor moet er de mogelijkheid zijn voor buitenlandse gedetineerden om de taal van het land waar ze hun straf uitzitten te leren zodat ze kunnen communiceren met penitentiaire beambten en kunnen deelnemen aan activiteiten binnen de gevangenis (Council of Europe, 2012). De religie en het geloof van een buitenlandse gedetineerde hoort gerespecteerd te worden en er moet rekening gehouden worden met de kwetsbare positie van buitenlandse gedetineerden. (Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care, 2007).

2.2.2 Profiel van gedetineerden die aan educatie deelnemen

Gedetineerden hebben vaak een leerachterstand, zijn laaggeschoold of hebben nooit hun studie afgerond en behaalden geen diploma (Stichting educatie achter buitenlandse tralies, n.d.). Slechts 3-5% van de gehele Europese gevangenispopulatie zou de vaardigheden hebben om hoger onderwijs te behalen (Hawley et al., 2013). De gevangenis zou een plaats kunnen zijn waar gedetineerden kunnen leren, zichzelf verbeteren en zich voorbereiden op een beter leven en een nieuwe start na vrijlating zonder criminaliteit (Eikeland et al., 2013). De periode in de gevangenis zou dus een 'circuit-breaker' kunnen zijn (Grunseit, Forell & McCarron, 2008).

Binnen gevangenissen participeren bepaalde groepen meer aan educatie en programma's dan anderen (Brosens, 2015). Educatie binnen de gevangenis wordt vaker voorzien voor nationale gedetineerden van het land dan voor buitenlandse gedetineerden. De educatie die ze aangeboden krijgen is vaak van lagere opleidingsniveaus (Brosens et al., 2016). Het profiel van gedetineerden die het meest participeren aan educatie en programma's tijdens detentie zijn: gedetineerden met een langere gevangenisstraf (Manger, Eikeland, Diseth, Hetland & Asbjornsen, 2010), gedetineerden die bezoek ontvangen (Cochran, 2012), jonge gedetineerden aangezien educatie en programma's vaak toegespitst zijn op jongere gedetineerden (Mueller-Johnson & Dhami, 2010) en gedetineerden die de taal van het land spreken (Barnoux & Wood, 2013). Ook wordt er vastgesteld dat degenen die weten hoelang hun detentieperiode duurt meer deelnemen aan educatie dan degenen die nog geen uitspraak hebben gekregen over de lengte van hun straf (Brosens, De Donder & Verté, 2013).

Onderzoek van Manger et al. (2010; 2013) stelt dat gedetineerden met een lange gevangenisstraf (bijvoorbeeld 20 jaar) het volgen van educatie steeds uitstellen doordat ze denken genoeg tijd te hebben en zich er later wel mee bezig zullen houden. Zij zien ook weinig kans op werkmogelijkheden doordat ze op oudere leeftijd de gevangenis zullen verlaten en hierdoor weinig kansen zullen krijgen op de arbeidsmarkt. Gedetineerden met een lange gevangenisstraf stappen gemakkelijk af van het studeren aangezien ze ervan uitgaan de voordelen van leren niet te hebben na hun vrijlating (Manger et al., 2013, 2010). Ook gedetineerden met een korte gevangenisstraf, bijvoorbeeld van enkele maanden, vinden het minder de moeite waard om te starten aan educatie binnen de gevangenis aangezien ze een opleiding na detentie kunnen starten of verderzetten. Vaak is het opleidingsaanbod binnen de gevangenissen niet aangepast aan gedetineerden die kort in de gevangenis verblijven. De groep gedetineerden die het meest deelnemen aan educatie en andere programma's tijdens detentie zijn degene met een middellange gevangenisstraf (ongeveer vijf jaar). Zij zien de meeste voordelen in het volgen van educatie tijdens detentie (Manger et al., 2010).

Uit een behoefteonderzoek van gedetineerden in de gevangenis van Antwerpen blijkt dat de jonge gedetineerden (tussen de 18 en 25 jaar) en de oudste groep (50+) minder deelnemen aan educatie dan de leeftijdscategorie 26 tot 50 jaar (Brosens et al., 2013). Een ander onderzoek naar educatie bij buitenlandse gedetineerden in Noorse gevangenissen bevestigt dat de middelste leeftijdscategorie, in dit onderzoek gaat het over 25-34 jarigen, het vaakst deelnemen aan educatieprogramma's (Eikeland et al., 2010). Gedetineerden die reeds meerdere keren in detentie zaten, hebben een hogere kans om deel te nemen aan educatie of in het verleden deelgenomen te hebben dan gedetineerden die voor het eerst in de gevangenis verblijven (Brosens et al., 2013).

2.2.3 Meerwaarde van educatie

Verschillende onderzoeken komen tot uiteenlopende besluiten wanneer het gaat om het verband tussen educatie aanbieden aan gedetineerden en recidive (Brown, 2015). Deelnemen aan educatieprogramma's tijdens de detentieperiode verkleint de kans op recidive, vermindert gedragsproblemen, bevordert sociale re-integratie en zet aan tot positief gedrag (May & Brown, 2011; Wilson, Gallagher & MacKenzie, 2000).

Volgens studies uit de Verenigde Staten wordt 67,5% van de ex-gedetineerden opnieuw gearresteerd en 51,8% belandt binnen de drie jaar na vrijlating terug in de gevangenis (Langan & Levin, 2002). Een belangrijke factor is de moeilijkheid om na vrijlating opnieuw werk te vinden. Om dit fenomeen tegen te gaan, organiseren vele penitentiaire inrichtingen educatieprogramma's voor gedetineerden (Apel & Sweeten, 2010). Er wordt vanuit gegaan dat een toename van het educatieniveau een afname van recidive betekent en betere werkmogelijkheden en hoger loon met zich meebrengt. Gedetineerden of ex-gedetineerden die educatie volgen plegen minder of geen criminele feiten (Lochner & Moretti, 2004). Laaggeschoold zijn en weinig werkmogelijkheden zouden de kans op recidive verhogen (Steurer & Smith, 2003).

Ondanks de inspanningen om educatie aan te bieden aan gedetineerden zal het probleem rond werk vinden na vrijlating niet zomaar opgelost worden. Ex-gedetineerden zullen steeds geconfronteerd worden met wantrouwen door collega's en werkgevers en discriminatie op de werkvloer (Henry, 2008) ondanks het verbod om ex-gedetineerden te discrimineren (UNESCO, 2015). Wanneer ex-gedetineerden werk vinden, is dit meestal voor jobs waar weinig vaardigheden voor nodig zijn. Gedetineerden zien vaak het nut niet om jaren te spenderen aan een opleiding als ze steeds benadeeld zullen worden (Henry, 2008).

2.2.4 Motieven en knelpunten om deel te nemen aan educatie

Motieven om deel te nemen aan educatie

Er kunnen verschillende motieven onderscheiden worden waarom gedetineerden deelnemen aan educatie. Een eerste motief, en eveneens de belangrijkste, is om zich voor te bereiden op het leven na vrijlating (Manger et al., 2010). Bij buitenlandse gedetineerden is er veel interesse in het volgen van cursussen Engels, beroepsopleidingen en computerlessen. Engels kan de gedetineerden helpen na vrijlating of bij overplaatsing naar een andere gevangenis aangezien deze taal wereldwijd gebruikt kan worden. De beroepsopleidingen en computervaardigheden kunnen werkmogelijkheden vergroten na vrijlating (Westrheim & Manger, 2014). Een tweede categorie zijn sociale redenen en redenen gebonden aan de context van de gevangenis (Manger et al., 2010). Het uitbreiden van het sociaal netwerk en persoonlijke relaties aangaan met anderen kan ertoe bijdragen dat gedetineerden deelnemen aan een educatieprogramma (Lindström, Hanson & Östergren, 2001; Schlesinger, 2005). Een derde motief is het ontwikkelen van kennis en vaardigheden (Manger et al., 2010), zoals het leren lezen en schrijven (Rosário et al., 2016), of het behalen van een diploma. Een vierde motief van gedetineerden om deel te nemen is wanneer ze via educatie de mogelijkheid zien een concreet doel te bereiken (Brosens et al., 2013). Deelnemen aan educatieprogramma's kan in bepaalde landen, zoals Portugal, een voorwaarde zijn om vervroegd vrij te komen. Ook dit wordt gezien als het nastreven van doelen om zo snel mogelijk het leven in de maatschappij weer op te pikken (Rosário et al., 2016). Normalisatie is een vijfde factor. Gedetineerden willen zich als een 'gewoon'

persoon voelen (Brosens et al., 2013). Ook wordt educatie als een proces van persoonlijke verandering en verbetering gezien en willen ze een goed voorbeeld voor hun kinderen zijn (Rosário et al., 2016). Een andere reden om deel te nemen is het doorbreken van de dagdagelijkse sleur tijdens detentie (Brosens et al., 2013). Het is een soort tijdverdrijf en een manier om de tijd goed te besteden (Rosário et al., 2016). Ook kan het een motivatie zijn wanneer gedetineerden reeds een opleiding volgden voor detentie om deze verder te zetten tijdens detentie (Brosens et al., 2013). Al deze factoren dragen bij tot het meer draagbaar maken van de detentieperiode (Lindström, Hanson & Östergren, 2001; Schlesinger, 2005).

Er zijn een aantal factoren die specifiek buitenlandse gedetineerden kunnen aansporen meer deel te nemen aan educatieprogramma's. Een van deze factoren is het introduceren van meer lesuren voor de cursussen. Uit een Noorse studie die onderzoek deed naar educatieparticipatie bij Iraakse gedetineerden in Noorse gevangenissen blijkt dat de buitenlandse gedetineerden wekelijks meer lesuren en tijd willen besteden aan hun cursus (Westrheim & Manger, 2014). Een tweede factor is instrumentele steun wat voornamelijk inhoudt dat informatie over activiteiten doorverteld wordt aan elkaar (Brosens, De Donder, Vanwing, Dury, & Verté, 2014; Lindström et al., 2001). Penitentiaire beambten brengen de gedetineerden niet altijd op de hoogte van programma's die starten (Brosens et al., 2014; Kruttschnitt et al., 2013) waardoor mond aan mond reclame een belangrijke bron van informatie vormt binnen de gevangenis muren. Emotionele steun is een andere factor die het deelnemen aan educatie bevordert. Een positieve en relaxte sfeer waar gevoelens en ervaringen gedeeld kunnen worden kan gedetineerden aantrekken om deel te nemen aan activiteiten (Brosens et al., 2014; Lindström et al., 2001).

Knelpunten om deel te nemen aan educatie

Niet alleen zijn er factoren die zowel nationale gedetineerden van het land als buitenlandse gedetineerden stimuleren deel te nemen aan activiteiten en educatie, ook zijn er enkele redenen waarom ze dit weigeren. Een eerste reden is dat gedetineerden afhankelijk zijn van de penitentiaire beambten om naar de activiteiten te kunnen gaan en zien dit als een factor om niet te willen deelnemen aan activiteiten (Brosens et al., 2014). Ook komen geïnteresseerden vaak terecht op een wachtlijst om de cursus te kunnen volgen of het inschrijvingsproces verloopt verkeerd waardoor deelnemen niet meer mogelijk is (Eikeland et al., 2013). Enkele andere redenen om niet deel te nemen aan educatie zijn het deelnemen aan andere activiteiten zoals werken tijdens detentie, een wandeling maken, bezoek ontvangen, beperking in het aanbod of simpelweg omdat ze geen zin hebben om educatie te volgen (Brosens et al., 2013). Buitenlandse gedetineerden kiezen sneller voor betaald werk tijdens detentie in plaats van educatie te volgen om contact te kunnen houden met het thuisfront (Hawley et al., 2013).

Bij buitenlandse gedetineerden wordt de taalbarrière gezien als een belangrijke reden om niet of minder deel te nemen aan educatieprogramma's (Barnoux & Wood, 2013). Buitenlanders begrijpen en spreken de taal niet en kunnen niet communiceren met medegedetineerden en penitentiaire beambten (Council of Europe, 2012) of hebben het gevoel te weinig informatie te ontvangen over educatieprogramma's mede doordat ze de taal niet spreken waarin een cursus wordt aangekondigd of brochures worden uitgedeeld (Eikeland et al., 2013; Westrheim & Manger, 2014). Wel kunnen er vaak taalcursussen gevolgd worden om de lokale taal te leren (Vanacker et al., 2015). Hoewel deze

mogelijkheid er in vele gevangenissen is, zien buitenlandse gedetineerden vaak niet de noodzaak om deze taalcursussen te volgen aangezien ze na hun vrijlating meestal terugkeren naar hun land van herkomst (Hawley et al., 2013). Wel is er veel interesse om een cursus Engels te volgen zodat ze kunnen communiceren in een taal die voor hen na vrijlating een meerwaarde kan zijn (Eikeland et al., 2013). Taallessen kunnen ook aan penitentiare beambten aangeboden worden om de moedertaal van de buitenlanders te leren om beter te kunnen communiceren met hen. Een Europees project waarbij penitentiare beambten een tweede taal kunnen leren om buitenlandse gedetineerden beter te begrijpen en begeleiden is 'The Eliminating Language Barriers in European Prisons through Open and Distance Education Technology (ELBEP). Dit gebeurt door een online leeromgeving te creëren voor de penitentiare beambten waar ze vijf online taalcursussen kunnen volgen om de moedertaal van buitenlandse gedetineerden te leren (Hawley et al., 2013). Buitenlandse gedetineerden hebben vaak interesse in het volgen van een beroepsopleiding tijdens detentie. Niet alle gevangenissen bieden beroepsopleidingen aan waardoor de gedetineerden aangewezen zijn op het beperktere aanbod van de gevangenis waarin ze verblijven. Dit leidt tot het knelpunt dat gedetineerden verlangen naar een uitgebreider aanbod aan educatieprogramma's die meer aansluiten op de individuele interesses (Westrheim & Manger, 2014).

2.2.5 Initiatieven om educatie aan te bieden aan buitenlandse gedetineerden

Buitenlandse gedetineerden stellen vast dat er niet alleen een gebrek is aan educatieaanbod, maar ook een gebrek aan kennis vanuit de gevangenis over hoe educatie aan buitenlanders aan te bieden, alsook een gebrek aan educatiemateriaal voor buitenlandse gedetineerden en de hiervoor nodige financiële middelen. Hoewel educatie minder vaak wordt aangeboden aan buitenlandse gedetineerden dan aan nationale gedetineerden van het land zijn er een aantal initiatieven die zich richten op het aanbieden van educatie aan buitenlanders (Brosens et al., 2016).

Er werd vastgesteld dat weinig gevangenissen samenwerken met andere landen om educatie aan te bieden aan buitenlandse gedetineerden. 'Educatie achter buitenlandse tralies' is een van de enige organisaties die dit wel doet (Brosens et al., 2016). Deze Nederlandse organisatie is de enige organisatie die op structurele basis educatie aanbiedt aan Nederlandse gedetineerden die hun straf uitzitten in een buitenlandse gevangenis. Hierbuiten is er geen enkele organisatie die educatie aanbiedt aan burgers die in een gevangenis in het buitenland verblijven (Vanacker, 2015; Stichting educatie achter buitenlandse tralies, n.d.) waardoor buitenlandse gedetineerden niet kunnen deelnemen aan educatie als ze de taal van het land waar ze gedetineerd zijn niet spreken (Brosens, 2015; Barnoux & Wood, 2013).

Als tweede is er de Kongsvinger gevangenis in Noorwegen. Deze gevangenis besteedt aandacht aan het aanbieden van educatie aan hun buitenlandse gedetineerden. De gevangenis werkt samen met een Noorse middelbare school die heel wat verschillende cursussen aan de gevangenis aanbiedt. Wel worden de lessen in het Engels gegeven, waardoor een bepaald niveau van Engels vereist is (Brosens et al., 2016).

2.3 ICT binnen de gevangenis

Het derde en laatste luik van deze literatuurstudie gaat over ICT binnen de gevangensismuren. Verschillende initiatieven die educatie aanbieden aan buitenlandse gedetineerden op basis van ICT worden hier toegelicht.

Na het plegen van criminele feiten kan iemand beroofd worden van zijn vrijheid. Door de technologische vooruitgang blijft het echter niet enkel bij vrijheidsberoving, maar is er ook sprake van digitale beroving en beroving van alle andere technologische vooruitgang. Dit heeft onder andere nadelige gevolgen voor gedetineerden na vrijlating. Steeds meer is ICT-kennis vereist om in aanmerking te komen voor een job (Barreiro-Gen & Novo-Corti, 2015). Doordat de gedetineerden in een ander land verblijven dan hun thuisland speelt ICT een belangrijke rol in het beschikbaar stellen van het educatieaanbod voor buitenlandse gedetineerden (Vanacker et al., 2015). Toch zijn er heel wat redenen om het gebruik van ICT bij gedetineerden te beperken. Als eerste wordt ICT omwille van veiligheidsredenen vaak niet toegelaten. Binnen de gevangensismuren wordt alles beveiligd en gedetineerden mogen geen contact hebben met de buitenwereld. ICT-gebruik verkleint de beveiliging en vergroot de kans dat gedetineerden in contact komen met de buitenwereld (Hammerschick, 2010). Een tweede reden is dat het niet mogelijk zou zijn ICT-gebruik op grote schaal aan te bieden aan gedetineerden, rekening houdend met de publieke opinie die tegen het gebruik van ICT is voor gedetineerden. Een derde reden is de kostprijs die gepaard gaat met het ter beschikking stellen van ICT binnen gevangensissen (Brosens et al., 2016). Een vierde reden is het weinig flexibel zijn van gevangensissen wat innovatie bemoeilijkt (Hammerschick, 2010). Als laatste is er bij beleidsmakers weinig vraag om ICT mogelijk te maken binnen gevangensissen, hoewel dit verschilt van land tot land (Brosens et al., 2016).

Uit een onderzoek waaraan verschillende Europese landen deelnamen blijkt dat 50,7% van de deelnemende gevangensissen geen internet aanbiedt aan de gedetineerden. 42,3% biedt gelimiteerd gebruik van het internet aan. De overige 7% biedt nog geen gebruik van het internet aan, maar denken dit in de toekomst wel te doen (Brosens et al., 2016). Hoewel het gebruik van ICT binnen de gevangenis niet vanzelfsprekend is, zijn er toch heel wat initiatieven binnen Europa waar educatie aan buitenlandse gedetineerden mogelijk wordt gemaakt via ICT (Hawley et al., 2013).

Een eerste initiatief is PrisonCloud. Binnen het Belgische gevangeniswezen zijn enkele gevangensissen hiermee van start gegaan. Dit is een platform waardoor gedetineerden gebruik kunnen maken van onder andere beperkte toegang tot het internet, games, TV en films, E-learning, etc. (Brosens et al., 2016). Vervolgens is er E-learning waarover heel wat gevangensissen uit Europese landen, zoals België, Oostenrijk, Finland, Duitsland, Nederland, Noorwegen, Spanje, Zweden en het Verenigd Koninkrijk beschikken. Met E-learning wordt educatie aangeboden aan gedetineerden via het internet, standalone computers, web-gebaseerde en computer gebaseerde applicaties en virtuele lessen (Hammerschick, 2010).

Een derde initiatief is een project in Noorwegen waarbij buitenlandse gedetineerden toegang krijgen tot het internet om educatieprogramma's te volgen in hun moedertaal. Het project is gestart met de doelstelling buitenlandse gedetineerden die de dominante taal van het land niet spreken, de kans te geven educatie te volgen (Hawley et al., 2013).

Een vierde initiatief is Virtual Campus in Engeland. Negen Engelse gevangenissen werken samen met de 'Weston college'. Deze universiteit biedt via een beveiligd online leerplatform educatie, trainingen en werk aan gedetineerden aan. Virtual Campus is toegankelijk voor zowel nationale gedetineerden als buitenlandse gedetineerden aangezien de voertaal Engels is. Verschillende niveaus van cursussen kunnen gevolgd worden, waardoor iedere gedetineerde op zijn niveau kan leren. Ook worden een aantal 'peer mentors' aangesteld die gedetineerden, alsook buitenlandse gedetineerden, ondersteunen tijdens het volgen van hun cursus (Brosens et al., 2016).

Een ander initiatief om educatie aan te bieden aan buitenlandse gedetineerden binnen Europese gevangenissen is het VEPS- project (Virtual European Prison School). Dit project werd gecoördineerd door de European Prison Education Association. Op de website van het VEPS-project zijn educatieprogramma's, studiemateriaal, syllabussen, etc. ter beschikking gesteld voor lesgevers binnen Europese gevangenissen. Hiermee kunnen zij buitenlandse gedetineerden, die de taal van het land niet spreken, studiemateriaal en educatieprogramma's in hun moedertaal aanbieden. Dit project werd gestart om buitenlandse gedetineerden te voorzien van educatie in hun moedertaal. De start van dit project heeft niet alleen gezorgd voor nieuwe educatieprogramma's en methoden om buitenlandse gedetineerden van educatie in hun moedertaal te voorzien, maar het leidde ook tot herstructurering van educatiediensten in sommige gevangenissen (European Prison Education Association, 2008).

Een zesde initiatief zijn ICT-lessen in Spaanse gevangenissen. Om te kunnen bijbenen op de technologische achterstand die opgelopen wordt tijdens detentie is het van belang dat verschillende vormen van algemene vaardigheden, zoals basiseducatie, bevorderd worden om later makkelijker gebruik te kunnen maken van de technologie. Er wordt geopteerd om een ICT- les te introduceren in Spaanse gevangenissen (Barreiro-Gen & Novo-Corti, 2015). Zulke ICT-lessen hebben hun nut reeds bewezen in de vrouwengevangenis van New Jersey (McKay & Morris, 2010). Leren werken met ICT en gebruik maken van het internet bevordert vaardigheden die nodig zijn om werk te vinden en verkleint de kans op recidive (Barreiro-Gen & Novo-Corti, 2015).

Als laatste heeft ook Duitsland een project lopen, genaamd ELIS, waar reeds 50 gevangenissen binnen Duitsland gebruik van maken. ELIS is een systeem dat rond de 160 cursussen van alle aard online aanbiedt aan gedetineerden (Hammerschick, 2010).

2.4 Korte conclusie van de literatuurstudie

Uit deze literatuurstudie wordt vastgesteld dat er heel wat gedetineerden verblijven in een gevangenis in een voor hen vreemd land (Hawley et al., 2013) en door verschillende redenen minder deelnemen aan activiteiten die door de gevangenissen georganiseerd worden, in het bijzonder aan educatieprogramma's. Hoewel educatie aanbieden aan gedetineerden een meerwaarde is, krijgen buitenlandse gedetineerden minder onderwijsmogelijkheden dan nationale gedetineerden (Brosens et al., 2016; Vanacker et al., 2015). Er zijn nog maar zeer weinig initiatieven die zich focussen op educatie aanbieden aan buitenlandse gedetineerden, waardoor het uitwerken van het FORINER-project van groot belang is om onderwijsmogelijkheden aan buitenlandse gedetineerden te verhogen.

3. Onderzoeksvragen en conceptueel model

In deze masterproef wordt een antwoord gegeven op onderstaande onderzoeksvragen.

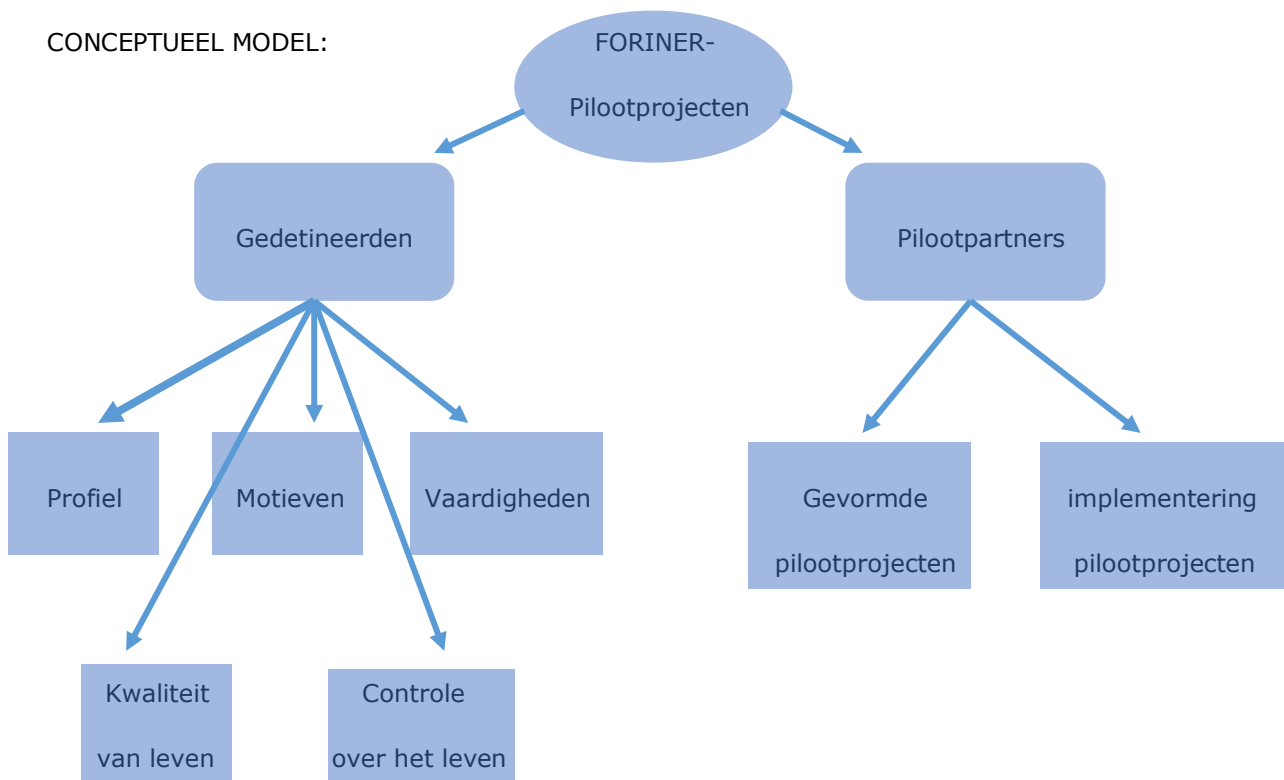
Professionelen die betrokken zijn bij de pilootprojecten die opgezet zijn in het kader van het Europees project Foriner

1. Welke pilootprojecten zijn gevormd?
2. Hoe verwachten de partners de pilootprojecten vorm te geven en te implementeren?
 - a. Welke studiematerialen worden gebruikt?
 - b. Hoe zal de communicatie verlopen tussen de pilootpartners onderling en met de gedetineerden?
 - c. Op welke manier zal de coaching van de studenten verlopen?
 - d. Op welke manier zal digitaal gewerkt worden?
 - e. Worden er taalproblemen voorzien?

Perspectief buitenlandse gedetineerden

1. Welk profiel hebben de gedetineerden die deelnemen aan de FORINER- pilootprojecten?
2. Hoe schatten gedetineerden die deelnemen aan de pilootprojecten hun basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en werken met de computer) in?
 - a. Zijn hierin verschillen op te merken op basis van hun persoonlijke karakteristieken (leeftijd, nationaliteit, opleidingsniveau)?
3. Wat zijn de motieven van gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER-project?
4. Hoe staan gedetineerden tegenover hun kwaliteit van leven en controle over het leven?

CONCEPTUEEL MODEL:

Deel 2: Data en methode

In het deel 'data en methode' wordt als eerste uitvoerig besproken wie de deelnemers zijn binnen dit onderzoek. In de 'algemene onderzoeksopzet' wordt uitgelegd hoe de bevestigingen uitgevoerd werden. Vervolgens wordt weergegeven welke meetinstrumenten gebruikt werden om de vragenlijst voor de gedetineerden en de blueprint voor de pilootpartners samen te stellen. Als laatste wordt in de analyseprocedure besproken op basis van welke SPSS-testen de resultaten zijn bekomen.

1. Deelnemers

Dit onderzoek maakt deel uit van het Europese FORINER-project. De verschillende partners die samenwerken aan het FORINER-project worden in bijlage 1 toegelicht. De hoofddoelstelling van dit project was om pilootprojecten op te zetten waardoor educatie aangeboden wordt aan Europese gedetineerden die hun straf uitzitten in een voor hen vreemd Europees land. Deze educatie werd aangeboden door een educatieve organisatie uit hun thuisland. Om deze pilootprojecten te evalueren, werd een kwantitatief onderzoek opgezet met twee onderzoeksdelen.

Binnen het eerste onderzoeksdeel vulden de partners die bij één pilootproject betrokken waren gezamenlijk een 'blueprint' in over hoe ze alles praktisch gingen organiseren. Deze blueprint vulden zij in voordat het pilootproject effectief van start ging. Een pilootproject werd gevormd door twee landen die binnen het FORINER-project samenwerkten met elkaar. De zendende partners waren educatieve organisaties en de ontvangende partners waren gevangenisinstellingen. Twaalf pilootprojecten werden gestart, waarvan slechts elf blueprints ontvangen werden. Tussen welke landen pilootprojecten opgesteld werden, is terug te vinden in onderstaande tabel.

Tabel 2. Deelnemende landen aan de verschillende pilootprojecten uit het FORINER-project.

Pilootprojecten			
	Zendend land	Ontvangend land	Aantal gedetineerden
1.	Nederland	België (Beveren)	2
2.	Nederland	België (Beveren) 2 ^{de} samenwerking	2
3.	Nederland	België (Brussel)	3
4.	Roemenië	België (Beveren)	1
5.	Roemenië	België (Brussel)	6
6.	Roemenië	België (Merksplas)	1
7.	Litouwen	België (Antwerpen)	11
8.	Griekenland	België	1
9.	Nederland	Noorwegen	1
10.	Roemenië	Noorwegen	1
11.	Litouwen	Noorwegen	1
12.	Nederland	Malta	3
Totale aantal deelnemende buitenlandse gedetineerden: 33			

Binnen het tweede onderzoeksdeel werd een kwantitatief onderzoek uitgevoerd waarbij alle gedetineerden die deelnamen aan een FORINER- pilootproject gevraagd werden een vragenlijst in te vullen. Het ging om 33 bevroegde gedetineerden waarvan zeven Nederlanders, acht Roemenen, elf Litouwers en één Griek die hun straf uitzitten in België, één Nederlander, één Roemeen en één Litouwer die hun straf uitzitten in Noorwegen en drie Nederlanders die hun straf uitzitten in Malta. Het gaat om 28 mannen, 3 vrouwen en van de overige 2 is het geslacht onbekend. Door het lage aantal deelnemende vrouwelijke gedetineerden werd binnen de analyses geen onderscheid gemaakt op basis van het geslacht.

Deze masterproef is een beschrijvend kwantitatief onderzoek waarbij gebruik werd gemaakt van een selecte niet- kanssteekproef waarbij de eenheden bewust gekozen werden (Baarda et al., 2014). Alle Europese gedetineerden die in een ander Europees land dan hun thuisland hun straf uitzitten en deelnamen aan het FORINER-pilootproject werden bevroegd. Ook werden alle pilootpartners die deelnamen aan het project bevroegd aan de hand van de blueprint. Binnen dit onderzoek kan niet gesproken worden van een representatieve steekproef. De resultaten gelden enkel voor de bevroegde gedetineerden en pilootpartners die deelnamen aan het FORINER-pilootproject (Baarda et al., 2014).

2. Algemene onderzoeksopzet

Zowel de vragenlijst voor de buitenlandse gedetineerden als de blueprints voor de pilootpartners werden samengesteld door verschillende partners die het FORINER-project mee leiden. De blueprint die door de pilootpartners werd ingevuld, werd door de projectcoördinator via mail naar hen verstuurd en opnieuw teruggestuurd na het invullen ervan. Deze blueprint werd standaard in het Engels opgesteld, aangezien de communicatie tussen de verschillende pilootpartners in het Engels verloopt. De vragenlijsten voor de buitenlandse gedetineerden moesten over verschillende Europese landen verspreid worden. Via de post zou dit zeer tijdrovend en kostelijk zijn. Wegens het niet, weinig of beperkt mogen gebruiken van het internet voor gedetineerden was het de meest voor de hand liggende manier om de vragenlijsten via mail door de projectcoördinator te laten opsturen naar de ontvangende gevangenen (de landen waar de gedetineerden hun straf uitzitten). Ook ondertekenden de gedetineerden een informed consent (zie bijlage 2) waarin zij akkoord gingen met hun deelname aan het FORINER-pilootproject en hen werd uitgelegd dat het gaat om een proefproject waarbij ze educatie uit hun thuisland aangeboden zouden krijgen. Om dit proefproject te kunnen evalueren werd hen gevraagd een vragenlijst aan het begin en aan het einde van het project in te vullen. In deze masterproef werd enkel gefocust op de beginvragenlijsten aangezien de pilootprojecten nog lopende zijn waardoor het niet mogelijk was om de eindvragenlijsten mee op te nemen in de analyses. De gevangenis zorgde er vervolgens voor dat de informed consent en de vragenlijst werd ingevuld door de gedetineerde, scande de documenten in en stuurde deze opnieuw via mail terug naar de projectcoördinator. Deze informed consents en vragenlijsten werden door een officieel vertaalbureau vertaald naar de moedertaal van de gedetineerden. Mijn promotor voor dit onderzoek, Prof. Dorien Brosens, werkt mee aan het FORINER-pilootproject. Via haar ontving ik de ingevulde vragenlijsten en informed consents van gedetineerden en blueprints van de pilootpartners. Vanaf december 2016 zijn de eerste pilootprojecten van start gegaan. In de loop van de hierop

volgende maanden werd alle data verzameld. Hoewel er nog steeds projecten starten, werd gekozen enkel de projecten mee te nemen in de analyses die ten laatste gestart zijn op 17 april 2017.

3. Materiaal

De blueprints van de pilootpartners (zie bijlage 3) werd onderverdeeld in 12 hoofdthema's waarvan slechts enkele werden geanalyseerd voor dit onderzoek. De thema's die meegenomen werden in de analyses zijn de deelnemende landen en gevormde pilots, het studiemateriaal dat aangeboden werd aan de buitenlandse gedetineerden, de communicatiekanalen tussen de pilootpartners onderling en met de deelnemende gedetineerden, de voorziene coaching voor de buitenlandse gedetineerden, digitaal werken en voorziene taalproblemen die de pilootpartners verwachten tegen te komen.

Bij de vragenlijst voor de buitenlandse gedetineerden (zie bijlage 4) zijn vijf hoofdthema's terug te vinden die overeenkwamen met de onderzoeksvragen: profiel, vaardigheden, motieven, kwaliteit van leven en controle over het leven.

In deze vragenlijst werd gebruik gemaakt van verschillende meetinstrumenten. De deelvraag over het opleidingsniveau van de gedetineerden bij het hoofdthema 'profiel' werd gebaseerd op 'The European Qualification Framework (EQF)'. Dit is een hulpmiddel bij de communicatie en vergelijking van verschillende kwalificatiesystemen in Europa. The European Qualification Framework is onderverdeeld in acht niveaus die beschreven worden in termen van leerresultaten op basis van kennis, vaardigheden en competenties. Dit hulpmiddel zorgt ervoor dat elk Europees kwalificatiesysteem kan ondergebracht worden in de EQF om leerresultaten te vergelijken met elkaar (European Commission, 2017).

Voor het hoofdthema 'vaardigheden' werd inspiratie gehaald uit een Noorse studie van Roth, Asbjornsen & Manger (2017) rond self-efficacy. Zij bevroegen de vaardigheden van Noorse gedetineerden op basis van 40 taken rond vijf domeinen, nl. lezen, schrijven, wiskunde, ICT en zelfstudie. Bij elke taak werd aan de gedetineerden gevraagd zichzelf een cijfer te geven van nul tot tien waarbij nul betekende dat ze de taak absoluut niet konden uitvoeren en tien dat ze zeker waren de taak wel te kunnen uitvoeren (Roth et al., 2017). Binnen deze masterproef werden de vijf verschillende domeinen en de manier van zelfbeoordeling overgenomen om na te gaan over welke vaardigheden de gedetineerden zelf aangeven te beschikken. De 40 taken uit het onderzoek van Roth et al. (2017) werden in deze masterproef teruggeschroefd tot 16 taken, na overleg met de onderzoekers uit Noorwegen. Deze 16 taken maken deel uit van de 'Bergen self-efficacy scale' (waarover nog geen publicaties beschikbaar zijn).

De items binnen het derde hoofdthema 'motieven' werden enerzijds gebaseerd op een behoefteonderzoek uit de gevangenis van Antwerpen. Binnen dit onderzoek werd o.a. nagegaan welke motieven gedetineerden hebben om deel te nemen aan onderwijs cursussen (Brosens et al., 2013). Anderzijds werden ook enkele items gebruikt uit een onderzoek uit Noorwegen van Manger et al. (2010) naar de motieven van gedetineerden om deel te nemen aan educatie.

Om de vragen rond het hoofdthema 'kwaliteit van leven' op te stellen, werd gebruik gemaakt van de World Health Organization Quality of Life Instrument (WHOQOL-BREF). Dit instrument gaat iemands kwaliteit van leven na en in welke mate de persoon hiermee tevreden is. De WHOQOL-BREF onderscheidt vier domeinen: een fysiek domein, een psychologisch domein, sociale relaties en omgeving. De originele versie van dit instrument bevat 26 items verspreid over de vier domeinen, maar ook kortere versies van acht items zijn ontwikkeld (Sica da Rocha, Power, Bushnell & Fleck, 2012). De vragen over kwaliteit van leven in deze masterproef werden eveneens gebaseerd op deze kortere versie.

Om de items van het laatste hoofdthema 'Controle over het leven' samen te stellen, werd gebruik gemaakt van de 'Pearlin en Schooler scale' (1978). De Pearlin en Schooler scale bestaat uit zeven items om iemands gevoel van meesterschap over zijn leven na te gaan. Alle zeven items werden overgenomen in de vragenlijst voor de gedetineerden, hoewel na onderzoek op basis van de Pearlin en Schooler scale werd vastgesteld dat de laatste twee items voor een lagere betrouwbaarheid zorgden (Gadalla, 2009). Ondanks dit nadeel van het meetinstrument werd beslist toch de volledige test te gebruiken en alle zeven items te integreren om de controle over het leven van buitenlandse gedetineerden te meten.

4. Analyseprocedure

De analyses van de afgenomen blueprints en vragenlijsten gebeurden aan de hand van SPSS. Als eerste werden alle vragenlijsten en blueprints ingegeven in SPSS Statistics 24. Vervolgens werd een data cleaning uitgevoerd om eventuele fouten bij het invoeren van de gegevens te detecteren en verbeteren. Een analyseschema werd opgesteld waarna de verschillende analyses via SPSS uitgevoerd konden worden.

De analyses van de onderdelen 'profiel van de gedetineerden, motivaties, kwaliteit van leven en controle over het leven' uit de vragenlijsten van de buitenlandse gedetineerden en alle analyses uit de blueprints van de pilootpartners werden via frequentietabellen uitgevoerd. De resultaten werden aan de hand van percentages en gemiddelden weergegeven.

De items en categorieën uit het hoofdthema 'vaardigheden' werden gehaald uit een Noorse studie van Roth, Asbjornsen & Manger (2017) rond self-efficacy. Om na te gaan of de items in de juiste categorie ondergebracht waren, werd een exploratieve factoranalyse uitgevoerd. Alle items binnen de categorieën lezen, zelfstudie, wiskunde en ICT hadden een factor groter dan ,6 waardoor alle items meegenomen konden worden in de analyses. De taak 'Een brief schrijven naar iemand die je kent' binnen de categorie 'schrijven' had een factor ,447 waardoor deze niet samenhangt met de andere items binnen de categorie. Deze taak werd niet meegenomen in de verdere analyses. Vervolgens werd de Cronbach's alpha berekend om de correlatie van de items per categorie na te gaan. Leesvaardigheid had een Cronbach's alpha van ,896, zelfstudie ,833, schrijfvaardigheid ,855, wiskunde ,820 en ICT-vaardigheden ,915. De gemiddelde score van de gedetineerden werd per vaardigheid berekend. Om de verbanden na te gaan tussen de leeftijd van de gedetineerden en de verschillende vaardigheden werd een Pearson correlatie test gedaan waarbij de correlatiecoëfficiënt (r) moest liggen tussen -1 en 1 en $p < 0,05$. Om het opleidingsniveau te vergelijken met de

verschillende vaardigheden werd de Spearman's rangcorrelatie test uitgevoerd. Ook hierbij moest de correlatiecoëfficiënt (r_s) tussen -1 en 1 liggen en $p < 0,05$. Om verbanden te kunnen leggen tussen de nationaliteit van de gedetineerden en de verschillende vaardigheden werd nagegaan of de data van de vaardigheden normaal verdeeld was. De data van leesvaardigheden, wiskunde en ICT-vaardigheden was niet- normaal verdeeld (Shapiro-Wilk: $p < 0,05$). De data van zelfstudie en schrijfvaardigheden was wel normaal verdeeld (Shapiro-Wilk: $p > 0,05$). Om verbanden te leggen tussen de nationaliteit van de gedetineerden en de verschillende vaardigheden werd een Kruskal-Wallis test uitgevoerd voor zowel de normaal verdeelde data als niet-normaal verdeelde data aangezien het aantal respondenten te laag lag om een Anova test uit te voeren. Door het lage aantal vrouwelijke gedetineerden binnen dit onderzoek werden geen analyses gemaakt op basis van het geslacht van de gedetineerden.

Het onderverdelen van de twintig motivaties van de gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER-project in categorieën gebeurde op basis van de literatuur. Uit de motivaties kwamen vier hoofdcategorieën naar voor die terug te vinden zijn in het behoefteonderzoek uit de gevangenis van Antwerpen van Brosens et al. (2013) en een Noors onderzoek van Manger et al. (2010), namelijk individuele redenen, het voorbereiden op het leven na vrijlating, gevangenis gerelateerde redenen en sociale redenen.

Deel 3: Resultaten

Binnen dit onderdeel wordt een antwoord gegeven op de onderzoeksvragen die geformuleerd werden. Als eerste worden de resultaten uit de blueprints tussen de verschillende pilotpartners besproken over de implementering van de pilotprojecten. Als tweede worden de resultaten besproken die gehaald werden uit de vragenlijsten die afgenomen werden van de buitenlandse gedetineerden die deelnamen aan het FORINER-project.

1. Resultaten uit de blueprints van de pilotpartners

Alvorens een pilotproject van start ging, vulden de betrokken partners uit de verschillende landen gezamenlijk een blueprint van het pilotproject in. Hieronder wordt stilgestaan bij een aantal aspecten uit deze blueprints. Opeenvolgend worden de onderdelen studiemateriaal, communicatiekanalen, coaching, digitaal werken en de voorziene taalproblemen besproken. Bij bepaalde onderdelen binnen de blueprints (vb. bij communicatiekanalen, coaching activiteiten en het digitaal werken) werd af en toe door de pilotpartners aangegeven dat ze dit misschien, in een later stadium of als het toegelaten wordt door de gevangenis zouden toepassen. Antwoorden waar deze mededeling vermeld werd, werden niet meegenomen in de analyses aangezien het bij de start van het pilotproject nog niet van toepassing was.

1.1 Studiemateriaal

Alle deelnemende pilotpartners gaven aan gebruik te maken van een handboek/ werkboek als studiemateriaal voor de gedetineerden. 20,7% maakten daarnaast ook gebruik van een Cd-rom. Dvd's en leerplatforms daarentegen werden door geen enkele partner ter beschikking gesteld voor de gedetineerden. De pilotpartners die aangaven ander studiemateriaal (17,2%) te willen gebruiken, vermeldden dat ze in een latere fase het papier gebaseerd leren wilden omzetten in computer gebaseerd leren. 56% van de zendende partners ontwikkelde het lesmateriaal zelf, terwijl 44% het lesmateriaal aankocht van o.a. Nationale Handelsacademie Nederland (63,6%), Voorbereidend Beroepsonderwijs Nederland (18,2%), Intertaal: aankopen van taalstudieboeken (Intertaal, n.d.) (9,1%) en uit Roemenië (9,1%).

Tabel 3: Aangeboden studiemateriaal.

STUDIEMATERIAAL	%
Handboek/ werkboek	100
Cd- rom	20,7
Dvd	0,0
Interactief of statisch leerplatform of website	0,0
Andere	17,2
• In een later fase: computer gebaseerd leren	100
WIE ONTWIKKELDE HET LESMATERIAAL?	
De school/ organisatie zelf	56
Het lesmateriaal werd gekocht	44

1.2 Communicatiekanalen

Het kanaal dat door alle zendende en ontvangende organisaties aangegeven werd om te gebruiken om met elkaar te communiceren was via e-mail. Daarnaast gaf ook 89,7% van de pilootpartners weer gebruik te willen maken van de post. Een telefoon binnen de gevangenis en skype of videoconferentie werd door 37,9% gebruikt als communicatie tussen zendende en ontvangende partner. Een telefoon buiten de gevangenis en Conference Call werd door geen enkele pilootpartner als communicatiemiddel aangegeven.

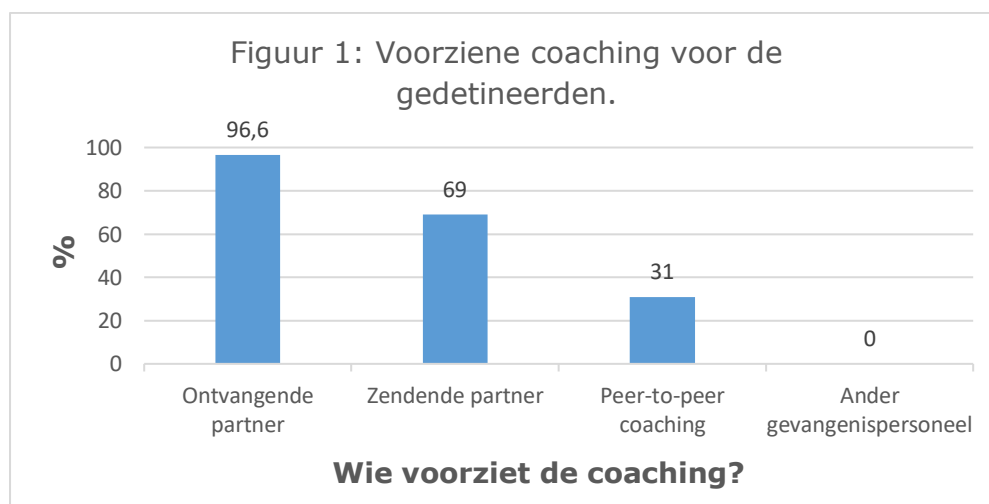
Het communicatiemiddel tussen de zendende organisatie en de student die het meest aangegeven werd, is per post (93,1%). Ook gaf 55,2% aan dat de communicatie met de student zou verlopen via een stafmedewerker van de gevangenis. Skype/ videoconferentie, Conference Call of een telefoon binnen de gevangenis werden niet gebruikt om met de student te communiceren.

Tabel 4: Communicatiekanalen tussen zendende organisatie, ontvangende organisatie en de student.

COMMUNICATIEKANALEN		%
TUSSEN ZENDEnde ORGANISATIE EN ONTVANGENDE ORGANISATIE		
E-mail		100
Per post		89,7
Telefoon binnen gevangenis		37,9
Skype/ videoconferentie		37,9
Telefoon buiten gevangenis		0,0
Conference Call		0,0
TUSSEN ZENDEnde ORGANISATIE EN DE STUDENT		
Per post		93,1
Door een stafmedewerker van de gevangenis of school		55,2
E-mail		3,4
Skype/ videoconferentie		0,0
Conference Call		0,0
Telefoon binnen gevangenis		0,0

1.3 Coaching voor de buitenlandse gedetineerden

Uit de resultaten van de blueprints bleek dat er voor alle deelnemende buitenlandse gedetineerden coaching voorzien werd. 96,6% van de ontvangende partners en 69% van de zendende partners bood coaching aan de gedetineerden aan. Ook werd bij 31% peer-to-peer coaching voorzien.

1.4 Digitaal werken

De pilootpartners gaven aan zelden of geen gebruik te zullen maken van online werken of digitaal leren. Uit de resultaten bleek dat 84,4% van de cursussen niet online was. De overige 15,6% was nog niet online, maar de betrokken partners wilden dit in een later stadium wel overwegen. Momenteel is geen enkel cursusaanbod van het FORINER-project online aangeboden. Slechts 21,9% van de pilootpartners wilden gebruik maken van online coaching voor de gedetineerden. 34,3% gaf aan gedeeltelijke gebruik te zullen maken van online coaching en 12,5% zal in een later stadium online coaching voorzien. Ondanks dat slechts 6,3% online leer- en cursusmateriaal voorziet, gaf 12,5% aan dit in een later stadium te willen verwezenlijken. Dezelfde cijfers kwamen terug bij onlinecommunicatie tussen de zendende partner en de student. Het online maken van het leer- en cursusmateriaal en onlinecommunicatie zou verwezenlijkt kunnen worden via e-mail of voor Nederlandse gedetineerden via de site van de nationale Handelsacademie waar het cursusmateriaal werd aangekocht. Geen enkel pilootproject zal een online examen voorzien, hoewel 12,5% dit in een later stadium wel mogelijk wil maken.

1.5 Voorziene taalproblemen

De pilootpartners voorzien de meeste taalproblemen binnen de communicatie tussen de ontvangende partner en de student (34,4%) en bij de coaching van de gedetineerden (34,4%). Oplossingen die door de pilootpartners aangeboden werden, is het inschakelen van buitenlandse medegedetineerden die dezelfde moedertaal spreken en ook het Engels beheersen om zo een vertaler te zijn tussen een buitenlandse gedetineerde die enkel zijn moedertaal spreekt en de ontvangende partner of coach. Slechts één pilootproject verwachtte taalproblemen bij het ontvangen van het cursusmateriaal in de ontvangende gevangenis. Een mogelijke oplossing voor dit taalprobleem was dat de zendende partner steeds goed zou communiceren met de ontvangende partner om problemen te vermijden.

2. Resultaten uit de vragenlijsten van de deelnemende buitenlandse gedetineerden

Achtereenvolgens worden de thema's 'profiel van de gedetineerden, vaardigheden, motivaties om deel te nemen, kwaliteit van leven en controle over het leven' besproken.

2.1 Profiel van de gedetineerden

Allereerst was het van belang na te gaan wat het profiel was van de gedetineerden die deelnamen aan dit onderzoek. De groep buitenlandse gedetineerden bestond uit 28 mannen, 3 vrouwen en van de overige 2 was het geslacht onbekend. De oudste groep gedetineerden (>40 jaar) werd minder vertegenwoordigd in het FORINER- project dan de leeftijdscategorie 20-40 jaar. De meeste gedetineerden hadden een leeftijd tussen 21-30 jaar (45,5%) en 31-40 jaar (30,3%). De gemiddelde leeftijd was 32,3 jaar, met een minimum van 20 jaar en een maximum van 68. Van de 33 bevraagde gedetineerden hadden 12 de Litouwse nationaliteit (36,4%), 11 de Nederlandse nationaliteit (33,3%), 9 de Roemeense (27,3%) en 1 de Griekse (3,0%). Niet alle gedetineerden zijn geboren in hetzelfde land als waar ze de nationaliteit van hebben. Zo was telkens één gedetineerde geboren in Oeganda, Curaçao, Colombia en Aruba. De overige gedetineerden waren wel geboren in het land waarvan ze de nationaliteit hadden. 50,0% van de gedetineerden werd veroordeeld en 43,3% was

beklaagde. De meeste opleidingsniveaus die behaald werden waren beroepsgerichte opleidingen na het secundair onderwijs (32,3%) en gedeeltelijk secundair onderwijs (25,8%). Er werd vastgesteld dat het diploma van het secundair onderwijs meestal niet behaald werd en geen enkele gedetineerde hogere studies behaalde. Ook de duur van detentie speelde een rol bij het deelnemen aan een educatieprogramma. Het grootste deel van de studenten die deelnamen aan de pilootprojecten waren reeds minder dan twee jaar in de gevangenis en hadden hoogstens nog twee jaar te gaan. 66,7% van de buitenlandse gedetineerden zei vrijwillig te willen terugkeren naar hun thuisland na vrijlating. Aan de buitenlandse gedetineerden werd gevraagd welke cursus ze volgen binnen hun deelname aan het FORINER-project. De vier cursussen die het meest gekozen werden waren Engels (53,3%), geschiedenis (36,7%), wiskunde (33,3%) en fysica (26,7%).

Tabel 5: Profiel van de gedetineerden.

PROFIEL	%	N
Geslacht		31
Man	90,3	28
Vrouw	9,7	3
Nationaliteit		33
Litouws	36,4	12
Nederlands	33,3	11
Roemeens	27,3	9
Grieks	3,0	1
Opleidingsniveau		31
Lager onderwijs	16,1	5
1 ^{ste} graad secundair onderwijs	9,7	3
Gedeeltelijk secundair onderwijs (meer dan 1 ^{ste} graad)	25,8	8
Afgerond secundair onderwijs	16,1	5
Beroepsgerichte opleidingen na het secundair onderwijs	32,3	10
Bachelor/ Master/ Doctoraat	0,0	0
Hoe lang reeds in gevangenis		33
3 maanden of minder	15,2	5
Meer dan 3 maanden, minder dan 6 maanden	9,1	3
Meer dan 6 maanden, minder dan 1 jaar	33,3	11
Meer dan 1 jaar, minder dan 2 jaar	24,2	8
Meer dan 2 jaar	18,2	6
Wanneer vrijkomen		25
Over 3 maanden of minder	24,0	6
Over meer dan 3 maanden, minder dan 6 maanden	24,0	6
Over meer dan 6 maanden, minder dan 1 jaar	20,0	5
Over meer dan 1 jaar, minder dan 2 jaar	16,0	4
Over meer dan 2 jaar	16,0	4
Hechtenistitel		30
Beklaagd	43,3	13
Veroordeeld	50,0	15
Geïnterneerd	0,0	0
Andere	6,7	2
Verblijfsland na detentie		33
Het land waar ik in de gevangenis zit	15,2	5
Vrijwillig terug naar thuisland	66,7	22
Gedwongen terug naar thuisland	6,1	2
Andere	12,1	4
	\bar{x}	Mediaan
Leeftijd	32,3	31

2.2 Vaardigheden van de gedetineerden

Om na te gaan over welke vaardigheden de buitenlandse gedetineerden zelf aangeven te bezitten, werd hen gevraagd zichzelf een cijfer van nul tot tien te geven op verschillende taken die onderverdeeld konden worden in vijf categorieën. De buitenlandse gedetineerden gaven weer goede leesvaardigheden (7,65/10) te hebben en aan zelfstudie (7,15/10) te kunnen doen. Ook beschikten ze volgens zichzelf over voldoende ICT-vaardigheden (6,94/10), schrijfvaardigheden (6,61/10) en wiskundige vaardigheden (6,58/10).

Wanneer de verschillende vaardigheden vergeleken werden met persoonlijke kenmerken van de gedetineerden werd vastgesteld dat er een significant verband is tussen de leeftijd van de gedetineerden en hun zelfstudie-, wiskundige- en ICT- vaardigheden. Uit de Pearson correlatie bleek dat er een matig negatief verband was tussen de leeftijd en zelfstudie ($r=-,354$, $p<0,05$) van de gedetineerden. Jongere gedetineerden gaven zichzelf een betere score op zelfstudie dan oudere gedetineerden. Ook was er een matig negatief verband tussen leeftijd en wiskundige vaardigheden ($r=-,420$, $p<0,05$). Jongere gedetineerden scoorden zichzelf beter op wiskundige vaardigheden dan oudere gedetineerden. Als laatste was er ook een matig negatief verband tussen leeftijd en ICT-vaardigheden ($r=-,449$, $p<0,01$), waarbij jongere gedetineerden zichzelf een betere score gaven op ICT-vaardigheden dan oudere gedetineerden. Er werd geen significant verband vastgesteld tussen de leeftijd van de gedetineerden en de lees- en schrijfvaardigheden.

Bij het tweede kenmerk, de nationaliteit van de gedetineerden, werd een significant verband gevonden met hun wiskundige vaardigheden (Kruskall-Wallistoets $\text{Chi}^2=13,066$; $\text{df}=3$; $p<0,01$). Nederlanders geven aan de meeste wiskundige vaardigheden te hebben (\bar{x} rangordscore= 24,45; $n=10$). De gemiddelde rangordscore voor de Litouwers ($n=12$) is 15,08, voor de Roemenen ($n=9$) is die 11,28 en voor de Griek ($n=1$) is die 1,00. Ook werd een tendens tot significant verschil gevonden met de ICT- vaardigheden (Kruskall-Wallistoets $\text{Chi}^2=7,750$; $\text{df}=3$; $p<0,10$), waarbij ook hier Nederlanders zichzelf een hogere score gaven op ICT-vaardigheden (\bar{x} rangordscore=22,20; $n=10$). De gemiddelde rangordscore van de Roemenen ($n=9$) is 16,17, van de Litouwers ($n=12$) is die 13,25 en van de Griek ($n=1$) is die 1,50. Een verband tussen de nationaliteit van de gedetineerden en hun lees-, zelfstudie- en schrijfvaardigheden werd niet gevonden.

Er werd geen significant verband gevonden tussen het opleidingsniveau van de gedetineerden en de verschillende vaardigheden. Wel werd een tendens tot een matig negatief significant verband gevonden bij de leesvaardigheden ($r_s=-,343$; $p<0,10$) waarbij lager opgeleiden zichzelf beter zouden scoren op leesvaardigheden dan hoger opgeleiden.

Tabel 6: Vaardigheden vergeleken met de persoonlijke eigenschappen van de gedetineerden.

	Leeftijd (Pearson correlatie)	Nationaliteit (Kruskall- Wallis)	Opleidingsniveau (Spearman correlatie)
Leesvaardigheden	r=-,228 sig.=,217	\bar{x} rangordescor: Nederlander= 17,50 Roemeens= 11,94 Litouws= 17,75 Grieks= 18,00 Sig.=,457	rs=-,343 sig.=,068
Zelfstudie	r=-,354* sig.=,045	\bar{x} rangordescor: Nederlander= 20,20 Roemeens= 13,11 Litouws= 17,25 Grieks= 1,00 Sig.=,135	rs=-,053 sig.=,779
Schrijfvaardigheden	r=-,091 sig.=,619	\bar{x} rangordescor: Nederlander= 18,15 Roemeens= 13,06 Litouws= 18,54 Grieks= 6,50 Sig.=,356	rs=,165 sig.=,385
Wiskunde	r=-,420* sig.=,033	\bar{x} rangordescor: Nederlander= 24,45 Roemeens= 11,28 Litouws= 15,08 Grieks= 1,00 Sig.=,004	rs=,133 sig.=,484
ICT- vaardigheden	r=-,449** sig.=,010	\bar{x} rangordescor: Nederlander=22,20 Roemeens= 16,17 Litouws= 13,25 Grieks= 1,50 Sig.=,051	rs=-,084 sig.=,658

2.3 Motivaties van de gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER-project

Op basis van de literatuur (Brosens et al., 2013; Manger et al., 2010) konden de motivaties van de buitenlandse gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER-project onderverdeeld worden in vier categorieën: individuele redenen, zich voorbereiden op het leven na vrijlating, gevangenis gerelateerde redenen en sociale redenen. Een overzicht van deze motieven kan teruggevonden worden in tabel 7. Binnen **de individuele redenen** gaven alle gedetineerden aan het (heel) belangrijk te vinden om te leren over een interessant of belangrijk onderwerp. Andere belangrijke individuele motivaties waren ook het verlangen om te leren (93,8%), zichzelf meer als een persoon te voelen door te studeren en niet als een gedetineerde (90,3%) en het verbeteren van het zelfvertrouwen (87,6%). Als tweede categorie speelden motivaties om zich **voor te bereiden op het leven na vrijlating** een belangrijke rol. Binnen deze categorie gaven de gedetineerden weer het (zeer) belangrijk te vinden om gemakkelijker werk te vinden (94,0%), beter te kunnen omgaan met het leven (78,8%) en makkelijker andere cursussen te kunnen volgen (78,7%) na vrijlating. De drie belangrijkste motivaties binnen de categorie **gevangenis gerelateerde redenen** zijn om de tijd in de gevangenis zinnig en nuttig te spenderen (90,9%), om de tijd in de gevangenis makkelijker te maken (90,6%) en om de kans op vrijlating te verbeteren (78,8%). De categorie **sociale redenen** zijn motivaties die als minder belangrijk werden beschouwd. Er kwam naar voor dat ze deelnamen aan het cursusaanbod om familie beter te kunnen helpen (81,8%) of om het weer goed te maken met familie, vrienden, etc. (58,0%). Sociale redenen die van minder belang waren, zijn omdat vrienden/ medege-detineerden ook leren (21,9%), omdat de gedetineerden aangemoedigd werden door anderen (15,6%) en om deel uit te maken van een groep in de gevangenis (15,2%).

Tabel 7: Motivaties van de gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER-project.

MOTIVATIES	% (heel) belangrijk
INDIVIDUELE REDENEN	
Om te leren over een interessant of belangrijk onderwerp	100
Om mijn verlangen om te leren te bevredigen	93,8
Omdat ik me door het studeren voel als een persoon en niet als een gedetineerde	90,3
Om mijn zelfvertrouwen te verbeteren	87,6
Omdat de cursus uit mijn thuisland komt	59,4
VOORBEREIDEN OP HET LEVEN NA VRIJLATING	
Om gemakkelijker werk te vinden na vrijlating	94,0
Om beter te kunnen omgaan met het leven na vrijlating	78,8
Om na vrijlating makkelijker andere cursussen te kunnen volgen	78,7
Om te voorkomen dat ik opnieuw misdrijven ga plegen na vrijlating	68,8
GEVANGENIS GERELATEERDE REDENEN	
Om de tijd in de gevangenis zinnig en nuttig te spenderen	90,9
Om de tijd in de gevangenis makkelijker te maken	90,6
Om mijn kans op vrijlating te verbeteren	78,8
Om gemakkelijker werk te vinden in de gevangenis	56,3
Omdat het beter is dan werken in de gevangenis	46,9
SOCIALE REDENEN	
Om mijn familie beter te kunnen helpen	81,8
Om het zo weer goed te maken met mijn familie, vrienden, ...	58,0
Om mijn kansen op arbeid in de gevangenis te verhogen en zo geld naar mijn familie te kunnen sturen	45,5
Omdat vrienden/ medege-detineerden ook leren	21,9
Omdat ik aangemoedigd werd door anderen	15,6

2.4 Kwaliteit, tevredenheid en controle over het leven van de gedetineerden

Over de kwaliteit van leven van de buitenlandse gedetineerden werd vastgesteld dat 69,7% het gevoel heeft voldoende energie te hebben voor dagdagelijkse activiteiten en 51,5% (zeer) tevreden is over de kwaliteit van zijn leven. Wel kwam duidelijk naar voor dat slechts 15,2% voldoende geld heeft voor persoonlijke behoeftes.

Wanneer het ging over de tevredenheid over het leven is 69,7% (zeer) tevreden over zichzelf en de mogelijkheid om de activiteiten van hun dagdagelijkse leven uit te voeren en 51,5% (zeer) tevreden over zijn persoonlijke relaties. Terwijl slechts 33,3% tevreden was met de staat van zijn cel en 48,5% over zijn gezondheid.

Bij de controle over het leven gaf 81,8% aan dat wat er in de toekomst gebeurt met hen grotendeels van henzelf afhangt en 60,6% kan bijna alles doen waar ze hun zinnen op zetten.

Tabel 8: Kwaliteit van het leven en tevredenheid en controle over het leven van de gedetineerden.

KWALITEIT, TEVREDENHEID EN CONTROLE OVER HET LEVEN	% (zeer) tevreden % (helemaal) mee eens
KWALITEIT VAN LEVEN	
Hoeveel energie heb je voor dagdagelijkse activiteiten?	69,7
Hoe goed vind je de kwaliteit van leven?	51,5
Heb je voldoende geld voor persoonlijke behoeftes?	15,2
TEVREDENHEID OVER HET LEVEN	
Hoe tevreden ben je van je mogelijkheid om de activiteiten van je dagelijks leven uit te voeren?	69,7
Hoe tevreden ben jij met jezelf?	69,7
Hoe tevreden ben jij over je persoonlijke relaties?	51,5
Hoe tevreden ben jij met je gezondheid?	48,5
Hoe tevreden ben jij over de staat van je cel?	33,3
CONTROLE OVER HET LEVEN	
Wat er in de toekomst gebeurt met mij is grotendeels afhankelijk van mezelf.	81,8
Ik kan bijna alles doen waar ik mijn zinnen op gezet heb.	60,6
Ik heb weinig controle over de dingen die me overkomen.	33,3
Er is weinig dat ik kan doen om vele belangrijke zaken in mijn leven te veranderen.	30,3
Ik voel me vaak hulpeloos om problemen in het leven aan te pakken.	25,0
Er is echt geen manier hoe ik enkele van mijn problemen kan oplossen.	21,9
Soms heb ik het gevoel dat ik in het rond word geduwd in het leven.	18,2

Deel 4: Discussie en conclusie

In dit laatste onderdeel van deze masterproef worden de resultaten opnieuw besproken en gelinkt met de literatuur. Alsook worden de beperkingen van dit onderzoek beschreven. Vervolgens worden er een aantal aanbevelingen gedaan voor verder onderzoek en wordt ingegaan op praktische- en beleidsaanbevelingen. Als laatste wordt in de conclusie een duidelijk antwoord gegeven op de verschillende onderzoeksvragen die centraal staan in deze masterproef.

1. Bespreking

Deze masterproef maakt deel uit van de evaluatie van de pilootprojecten die van start zijn gegaan in kader van het FORINER-project. Het doel van het FORINER- project is een oplossing bieden aan het minder participeren van buitenlandse gedetineerden aan educatie door een samenwerking tot stand te brengen tussen verschillende Europese landen zodat meer gedetineerden die in een buitenlandse gevangenis hun straf uitzitten educatie uit het thuisland aangeboden krijgen (Vanacker et al., 2015).

Dit onderzoek is niet representatief, waardoor de resultaten die weergegeven werden enkel gelden voor de bevraagde buitenlandse gedetineerden en de pilootpartners die deelnemen aan het FORINER-pilootproject.

Niettemin maken we een aantal linken tussen de resultaten die in dit onderzoek naar voor gekomen zijn en de literatuur. Het aangeboden studiemateriaal van de pilootpartners aan de gedetineerden voldoet volledig aan de verwachtingen door de strikte regels rond het gebruik van computers. Elk pilootproject voorziet het studiemateriaal in de vorm van een handboek of werkboek. Online cursusmateriaal wordt zelden of niet gebruikt. Om handboeken te digitaliseren kan een voorbeeld genomen worden aan een nieuwe aanpak in de Verenigde Staten waar gedetineerden via E-readers boeken en andere lectuur aangeboden wordt (IDS, n.d.). Geen enkel deel van de cursus is computer gebaseerd of online. Wel zijn pilootpartners bereid in een later stadium van het project het papier gebaseerd leren om te zetten in computer gebaseerd leren, wat voor positieve uitkomsten zou zorgen in verband met de vele moeilijkheden rond computers, ICT en internet binnen de gevangenissen (Brosens et al., 2016; Hammerschick, 2010). Dezelfde verwachte resultaten komen naar voor wat betreft de communicatiekanalen. De communicatie tussen de zendende organisatie en de student verloopt vooral via de post of door een stafmedewerker van de gevangenis. Ook hier wordt bijna elke vorm waarbij gebruik gemaakt wordt van computers vermeden. Initiatieven zoals E-learning waarbij educatie wordt aangeboden aan gedetineerden via het internet, standalone computers, web-gebaseerde en computer gebaseerde applicaties en virtuele lessen (Hammerschick, 2010) of het Noorse project waarbij buitenlandse gedetineerden via het internet educatieprogramma's kunnen volgen in hun moedertaal (Hawley et al., 2013) kunnen een bron van inspiratie zijn voor het FORINER-project om het educatieaanbod te digitaliseren. Het hoofdcommunicatiekanaal tussen zendende en ontvangende partner is wel via mail. Elk pilootproject voorziet coaching voor de gedetineerden waarbij slechts 21,9% aangeeft online coaching te voorzien.

In de literatuur wordt weergegeven dat de jongste gedetineerden (-25 jarigen) en de oudste groep gedetineerden (50+) minder deelnemen aan educatieprogramma's dan de leeftijdscategorie 26-50 jarigen (Brosens et al., 2013; Eikeland et al., 2010). Dit komt slechts gedeeltelijk terug binnen de resultaten van dit onderzoek. De jongste leeftijdscategorie (21-30 jaar), met uitzondering van één gedetineerde van 20 jaar, nam het vaakste deel aan het FORINER-project. Enkel de oudste groep gedetineerden (>40jaar) namen beduidend minder deel.

Een andere vergelijking met de literatuur kan gemaakt worden met een onderzoek van Manger et al. (2010, 2013) waarin blijkt dat gedetineerden met een lange gevangenisstraf (bijvoorbeeld 20 jaar) vaker niet deelnemen aan educatieprogramma's tijdens detentie. Dit wordt ook vastgesteld in dit onderzoek. Slechts 18,2% van de deelnemers verblijft reeds langer dan twee jaar in de gevangenis en 16% schat in nog langer dan twee jaar in de gevangenis te moeten verblijven. Het grootste deel van de studenten die deelnemen aan de pilootprojecten waren slechts voor minder dan twee jaar in de gevangenis (81,8%) en moeten hoogstens nog twee jaar in de gevangenis verblijven (84,0%). Het was niet te verwachten dat dit resultaat de bevindingen uit de literatuur ging tegenspreken. Uit het onderzoek van Manger et al. (2010) wordt vastgesteld dat gedetineerden met een korte gevangenisstraf (enkele maanden) minder aan een educatieprogramma starten.

Dat gedetineerden vaak laaggeschoold zijn (Stichting educatie achter buitenlandse tralies, n.d.) kan bevestigd worden in dit onderzoek. Slechts een minderheid rondde het secundair onderwijs succesvol af en de meeste opleidingen die behaald werden zijn beroepsgerichte opleidingen. Geen enkele gedetineerde vatte hogere studies aan. Desondanks gaven de buitenlandse gedetineerden binnen dit onderzoek zichzelf een voldoende score (>5/10) op leesvaardigheden, schrijfvaardigheden, ICT-vaardigheden, wiskundige vaardigheden en zelfstudie waarbij jongere gedetineerden beter scoorden op de laatste drie vaardigheden en qua nationaliteit de Nederlanders zichzelf een hogere score geven op wiskundige vaardigheden dan de gedetineerden met een andere nationaliteit. Ook in de literatuur komt naar voor dat ICT bij jongeren en jongvolwassenen steeds meer een belangrijke rol speelt. Jongeren zijn steeds vaker bezig met sociale media, online in contact staan met anderen, online werken, etc. Ook het onderwijs is bezig met veranderingen om in te spelen op deze vooruitgang (Veen & Jacobs, 2005). Dit kan verklaren waarom jongere gedetineerden zichzelf beter scoren op ICT-vaardigheden dan oudere. Uit een onderzoek van Van Woensel (2006) blijkt dat binnen de personen in de arbeidsmarkt jongvolwassenen meer starten aan een nieuwe opleiding dan oudere personen en deze opleiding het vaakst afronden via zelfstudie, wat overeenkomt met de resultaten van deze masterproef. Uit de resultaten van het PISA-project (Programme for International Student Assessment), waaraan 30 OESO-landen deelnamen, behaalde Nederland de hoogste score op wiskundige vaardigheden. Door het lage aantal deelnemende Nederlanders zijn deze resultaten niet helemaal correct waardoor Nederland tot de top vier behoort in plaats van op de eerste plaats staat (Wijnstra, 2001). De resultaten van dit onderzoek komen overeen met het significante verschil dat Nederlanders zichzelf hoger scoorden op wiskundige vaardigheden dan gedetineerden met een andere nationaliteit.

Ook wordt in de literatuur weergegeven dat buitenlandse gedetineerden het meeste interesse hebben in het volgen van een cursus Engels zodat ze kunnen communiceren in een taal die voor hen na vrijlating een meerwaarde kan zijn (Eikeland et al., 2013; Westrheim & Manger, 2014). Ook in dit onderzoek komt de interesse in het volgen van een cursus Engels het meeste naar voor. Van de buitenlandse gedetineerden kiest 53,3% ervoor om een cursus Engels te starten. Enerzijds bevestigt dit resultaat de verwachtingen door voorgaande vaststellingen uit de literatuur. Anderzijds kon verwacht worden dat buitenlandse gedetineerden meer interesse zouden hebben in een beroepsgerichte opleiding uit het thuisland zoals vastgesteld werd in de studie van Westrheim & Manger (2014). Ook werd deze soort opleiding bij de deelnemende gedetineerden binnen deze masterproef het meest behaald voor detentie.

In de literatuur kunnen verschillende categorieën van motivaties onderscheiden worden om deel te nemen aan educatie tijdens detentie. Een onderzoek van Parsons & Langenbach (1993) onderscheidt vier categorieën gebaseerd op de 'Prison Educational Participation Scale (PEPS) van Boshier. Bepaalde categorieën kunnen vergeleken worden met de belangrijkste motivaties die naar voor komen in dit onderzoek. Alle gedetineerden nemen deel aan het FORINER-project om te leren over een interessant of belangrijk onderwerp. Ook het verlangen om te leren kwam sterk naar voor. Deze motivaties komen overeen met de motivatie 'cognitieve controle' waarbij gedetineerden de behoefte hebben om te leren (Parsons & Langenbach, 1993). Andere motivaties zoals zich meer als een persoon voelen in plaats van een gedetineerde, makkelijker werk vinden na vrijlating, de tijd in de gevangenis makkelijker maken en zinnig en nuttig besteden die sterk naar voor komen, kunnen vergeleken worden met 'doeloriëntatie' waarbij de gedetineerden een bepaald doel voor ogen hebben en nastreven (Parsons & Langenbach, 1993). Sociale redenen zoals leren omdat anderen het ook doen, omdat ze aangemoedigd worden door anderen of om deel uit te maken van een groep worden als minder belangrijk beschouwd. Wel is het belangrijk om familie beter te kunnen helpen door een educatieprogramma te volgen.

Wat betreft de tevredenheid van gedetineerden over hun leven, hun kwaliteit van leven en controle over het leven blijkt dat 69,7% tevreden is met zichzelf, voldoende energie heeft voor dagdagelijkse activiteiten en tevreden is over de mogelijkheid om activiteiten uit het dagelijks leven uit te voeren. Deze tevredenheid kan vergeleken worden met eerder onderzoek binnen Vlaamse gevangenissen waaruit blijkt dat autonomie een belangrijke rol speelt in de tevredenheid over kwaliteit van leven. Ook de manier waarop verboden aangegeven worden door penitentiaire beambten is van belang voor een tevredenheid over de levenskwaliteit (Audenaert, 2015). Anderzijds geven vele gedetineerden aan niet voldoende geld te hebben voor persoonlijke behoeftes, niet tevreden te zijn over de staat van hun cel en zich vaak hulpeloos voelen om problemen op te lossen. Deze negatievere gevoelens rond de kwaliteit van leven kunnen opgelost worden door rekening te houden met enkele aspecten die de mate van depressie en (on)tevredenheid over de kwaliteit van leven in de hand werken, nl. de manier waarop penitentiaire beambten met gedetineerden omgaan, de mate waarin ze een menselijke behandeling ervaren, vertrouwen hebben in het gevangenispersoneel en hun gezondheidstoestand (Bosworth & Kellezi, 2013).

2. Beperkingen eigen onderzoek

Binnen het uitvoeren van dit onderzoek zijn er vier zaken die als beperkend omschreven kunnen worden. Een eerste beperking is dat er niet de mogelijkheid was om een post-test af te nemen aangezien de pilootprojecten nog lopende zijn. Enkel de analyses van de pre-test konden meegenomen worden in dit onderzoek. Na het afronden van de pilootprojecten zal een post-test plaatsvinden waarbij een vergelijking wordt gemaakt tussen de resultaten uit de pre- en posttest. Naast deze post-test zullen vijf pilootprojecten diepgaander bevestigd worden. Er zullen interviews afgenomen worden van de zendende partner, ontvangende partner en de gedetineerden van het pilootproject om hun ervaringen in kaart te brengen over wat o.a. goed en minder goed liep. Moest de post-test onmiddellijk meegenomen worden in dit onderzoek dan hadden er bijvoorbeeld uitspraken gedaan kunnen worden over of er al dan niet een verbetering was van vaardigheden voor en na het volgen van een cursus uit het thuisland van de gedetineerden. Alsook had nagegaan kunnen worden of de motivaties om deel te nemen hetzelfde zijn gebleven en of de kwaliteit en controle van leven veranderd zou zijn. Ook konden er uitspraken gedaan worden over of de projecten op dezelfde manier uitgevoerd werden als beschreven in de blueprints.

Een tweede beperking in deze masterproef is de beperkte grootte van de steekproef. Slechts enkele Europese landen nemen deel aan de FORINER-pilootprojecten waardoor enkel over hen uitspraken gedaan kunnen worden en niet over de gehele populatie van buitenlandse gedetineerden. Naarmate het aantal deelnemende Europese landen, gevangenis en buitenlandse gedetineerden aan het project toeneemt, zal de representativiteit stijgen.

Een derde beperking is het lage aantal deelnemende vrouwelijke gedetineerden. Doordat er slechts drie vrouwelijke gedetineerden deelnamen aan de pilootprojecten konden geen analyses en uitspraken gedaan worden over een eventueel verschil of verband in vaardigheden tussen mannen en vrouwen.

Als vierde zijn er enkele beperkingen binnen de vragenlijst voor de gedetineerden en de blueprints voor de pilootpartners. In de vragenlijst voor de gedetineerden werd de vraag gesteld wanneer ze kunnen vrijkomen. Hier werd geen antwoordmogelijkheid 'ik weet het niet' aangeboden waardoor deze vraag af en toe niet ingevuld werd door de gedetineerden. Ook moesten de gedetineerden zichzelf een score geven op de verschillende vaardigheden zonder dat deze vaardigheden getest werden. Er kon enkel nagegaan worden hoe de gedetineerden hun vaardigheden zelf inschatten. De blueprints werden soms door de zendende partner ingevuld, soms door de ontvangende partner en soms door beide wat het analyseren van de blueprints bemoeilijkte door de verschillende antwoorden die gegeven werden op één vraag door de verschillende partijen. Ook was er nooit de mogelijkheid om als antwoord 'in een later stadium, indien toegelaten of misschien' aan te duiden. Bepaalde pilootpartners voegden deze antwoordmogelijkheden toe waardoor deze antwoorden niet meegenomen konden worden in de analyses. Een ander verbeterpunt in de blueprint zijn de vragen over de werkdruk van de cursus en de tijdsinvestering. Doordat dit open vragen waren, vulden de pilootpartners dit steeds anders in. Sommige berekenden de werkdruk en tijdsinvestering per maand, andere per week, andere per les en bij nog andere was het niet duidelijk waardoor deze vragen niet meegenomen konden worden in de analyses.

3. Aanbevelingen verder onderzoek

Vanuit de voorgaande beperkingen en de resultaten uit deze masterproef kunnen aanbevelingen gedaan worden voor verder onderzoek. Zo is het aanbevolen een nieuw onderzoek te starten met behulp van de post-test en de resultaten die hieruit komen te vergelijken met de resultaten uit de pre-test in deze masterproef. Ook dient verder onderzoek gedaan te worden naar ICT-mogelijkheden binnen het FORINER-project. Er zijn heel wat initiatieven rond ICT die reeds gebruikt worden in Europese gevangenissen zoals omschreven in de literatuurstudie. Aangezien er heel wat pilotpartners aangeven de cursus in een later stadium geheel of gedeeltelijk online/ computer gebaseerd te maken, kan hiernaar verder onderzoek verricht worden om dit mogelijk te maken. MegaNexus kan hier een rol in spelen aangezien zij verantwoordelijk zijn voor de ICT-structuur van het FORINER-project (Vanacker et al., 2015). Op deze manier zullen gedetineerden makkelijker contact kunnen opnemen met de zendende partner, beter gecoacht worden en kunnen de gedetineerden niet beroofd worden van de digitale vooruitgang.

Zowel in de literatuur als in deze masterproef komt naar voor dat de oudste groep buitenlandse gedetineerden het minste deelnemen aan educatieprogramma's. Een aanbeveling voor verder onderzoek zou dan ook zijn om na te gaan waarom deze groep minder deelneemt en hoe deze participatiegraad verhoogd kan worden. Alsook kan nagegaan worden hoe het komt dat gedetineerden met een korte gevangenisstraf vaak niet deelnemen aan educatie op basis van het onderzoek van Manger et al. (2010), terwijl in deze masterproef naar voor komt dat gedetineerden die binnen minder dan zes maanden vrijkomen het meeste deelnemen. Een verklaring hiervoor zou de meerwaarde van het educatieaanbod uit het thuisland kunnen zijn. Gedetineerden die binnen een korte termijn de gevangenis mogen verlaten en terugkeren naar hun thuisland vinden het misschien een meerwaarde nog een cursus te kunnen volgen uit het thuisland.

Verder onderzoek naar verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke gedetineerden kan verricht worden aangezien dit niet mogelijk was binnen deze masterproef door de beperkte deelname van vrouwelijke gedetineerden. Er kan onderzoek gedaan worden naar de verschillen in vaardigheden, motivaties, tevredenheid over het leven, etc. bij mannelijke en vrouwelijke gedetineerden. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de onderzoeken van Barreiro-Gen & Novo-Corti (2015) en McKay & Morris (2010).

Als laatste kan verder onderzoek gedaan worden naar de redenen waarom buitenlandse gedetineerden het vaakst kiezen voor het volgen van een cursus Engels en niet voor beroepsgerichte opleidingen. Binnen dit onderzoek kon verwacht worden dat gedetineerden vaker kiezen voor beroepsgerichte opleidingen aangezien deze het vaakst gevolgd en afgerond werden (32,3%) voor detentie. Ook kwam in het onderzoek van Westrheim & Manger (2014) naar voor dat buitenlandse gedetineerden vaak interesse hebben in beroepsopleidingen maar deze niet altijd worden aangeboden binnen gevangenissen. Voor verder onderzoek kan onder andere gebruik gemaakt worden van het eindrapport over educatieparticipatie in de gevangenis van Antwerpen (De Clercq et al., 2014).

4. Praktische en beleidsaanbevelingen

Op basis van deze masterproef kunnen enkele beleidsaanbevelingen geformuleerd worden. Als eerste is het van belang om op beleidsniveau meer aandacht te besteden aan buitenlandse gedetineerden. Enerzijds moet het beleid aandacht hebben voor buitenlandse gedetineerden in het land, alsook burgers van het land die in het buitenland hun straf uitzitten. Het feit dat buitenlandse gedetineerden de taal van het land waar ze hun straf uitzitten vaak niet beheersen, maakt dat ze extra kwetsbaar zijn voor o.a. isolatie (Barnoux & Wood, 2013). Buitenlandse gedetineerden krijgen minder onderwijsmogelijkheden dan nationale gedetineerden (Brosens, De Donder & Foriner consortium, 2016). Er is niet alleen een gebrek aan educatieaanbod voor buitenlandse gedetineerden, maar ook een gebrek aan kennis vanuit de gevangenis over hoe buitenlanders educatie aan te bieden en een gebrek aan educatiemateriaal voor buitenlanders en de hiervoor nodige financiële middelen (Brosens et al., 2016). Het aanbieden van educatie aan buitenlandse gedetineerden door het thuisland zou dus meer in de aandacht gezet moeten worden.

Ook zou het aantal pilootprojecten uitgebreid kunnen worden zodat alle Europese gedetineerden die in een ander Europees land dan hun thuisland hun straf uitzitten de kans krijgen educatie uit hun thuisland te volgen. Hiervoor zouden extra financiële middelen aangeboden kunnen worden om het FORINER-project zo goed mogelijk verder te kunnen uitbreiden. Doordat de gedetineerden in een ander land verblijven dan hun thuisland kan ICT een belangrijke rol spelen in het beschikbaar stellen van het educatieaanbod voor buitenlandse gedetineerden (Vanacker et al., 2015). Er zijn heel wat redenen die het gebruik van ICT aan gedetineerden verbieden. Toch zou er een manier gezocht moeten worden om digitale cursussen aan te bieden aan buitenlandse gedetineerden om makkelijker contact te kunnen opnemen met de zendende partner, beter gecoacht te worden en zo leren gedetineerden beter digitaal werken wat van belang is voor het vinden van een job na vrijlating.

Met de resultaten van deze masterproef is het ook de bedoeling een verandering in de praktijk tot stand te brengen. De motivaties van buitenlandse gedetineerden om deel te nemen aan het FORINER-project die de hoogste percentages behaalden waren voornamelijk om te leren over een interessant en belangrijk onderwerp, het verlangen om te leren te bevredigen en om gemakkelijker werk te vinden na vrijlating. Wanneer steeds meer gevangenen het belang van educatie aan buitenlandse gedetineerden inzien en beseffen hoe gemotiveerd gedetineerden zijn om een educatieprogramma te volgen, is het de bedoeling dat steeds meer gevangenen de stap zetten naar een deelname aan het FORINER-project zodat zoveel mogelijk buitenlandse gedetineerden geholpen worden op vlak van educatie. Het is aanbevolen dat de praktijk meer projecten opzet die focussen op buitenlandse gedetineerden.

De ondervertegenwoordigde groep binnen het FORINER-project zijn de oudste groep gedetineerden, vrouwelijke gedetineerden en gedetineerden die reeds voor lange tijd in de gevangenis verblijven of nog vele jaren te gaan hebben. Voor deze doelgroepen zouden extra initiatieven opgezet kunnen worden om hun educatieparticipatie te verhogen. Binnen de gevangenen kan bevraagd worden wat de reden is dat ze minder deelnemen aan educatie, welke drempels ze ondervinden en hoe deze drempels weggewerkt kunnen worden of hoe hun motivatie kan verhogen om alsnog deel te nemen aan educatie tijdens detentie.

5. Conclusie

Het FORINER-project wil een oplossing bieden aan het minder participeren van buitenlandse gedetineerden door een samenwerking tot stand te brengen tussen verschillende Europese landen zodat meer gedetineerden die in een buitenlandse gevangenis hun straf uitzitten educatie uit hun thuisland aangeboden krijgen (Vanacker et al., 2015). Om dit te realiseren zijn er 12 pilootprojecten opgezet om educatie aan te bieden aan Europese gedetineerden die verblijven in een ander Europees land, maar aangeboden wordt door het thuisland. De doelstelling van deze masterproef is het evalueren van deze pilootprojecten.

Een eerste onderzoeksvraag was: 'Welke pilootprojecten zijn gevormd?' In totaal zijn 12 pilootprojecten gestart met het aanbieden van cursussen aan buitenlandse gedetineerden uit het thuisland. Vier landen boden educatie aan gedetineerden aan afkomstig uit deze landen, nl. Nederland, Roemenië, Litouwen en Griekenland. De landen die het educatieaanbod ontvangen zijn België, Noorwegen en Malta. Voor het vormen van de pilootprojecten was er geen bepaald verwacht aantal. De 12 pilootprojecten zorgden voor 33 deelnemende buitenlandse gedetineerden wat wel lager ligt dan het verwachte aantal van 50 gedetineerden.

De tweede onderzoeksvraag die beantwoord werd, is: 'Hoe verwachten de partners de pilootprojecten vorm te geven en te implementeren?' Alle pilootprojecten maakten gebruik van een handboek/ werkboek als studiemateriaal voor de gedetineerden, waarvan 56% ontwikkeld werd door de school of organisatie van de zendende partner zelf en 44% aangekocht werd bij educatieve aanbieders in de vrije samenleving. Online cursusmateriaal, zoals cd, dvd en leerplatforms of websites worden zelden of niet gebruikt. Toch wordt door de pilootpartners aangegeven in een later stadium over te willen schakelen op computer gebaseerd leren. Het was te verwachten dat het cursusmateriaal voornamelijk schriftelijk ging zijn, aangezien digitalisering van het gevangeniswezen nog in zijn kinderschoenen staat en in bepaalde Europese landen zelfs onbestaande is. Toch is het zeer positief dat er bereidheid is om een manier te zoeken om over te schakelen op computer gebaseerd werken. De communicatiekanalen die door de zendende en ontvangende partners het meeste gebruikt worden zijn e-mail en per post, terwijl de zendende partner voornamelijk per post en via een stafmedewerker van de gevangenis communiceert met de gedetineerden. Er is bijna geen sprake van digitale communicatie tussen de zendende partner en de gedetineerden. Alle pilootpartners voorzien coaching voor de gedetineerden. De pilootpartners zijn bereid voldoende tijd te investeren in het opvolgen van de gedetineerden in het volgen van de cursus uit hun thuisland. Zowel het cursusmateriaal, als de communicatiekanalen en de coaching verloopt nog niet digitaal, maar pilootpartners geven aan dit later mogelijk te willen maken. Waar zeker rekening mee gehouden moet worden tijdens de pilootprojecten is het voorkomen van taalproblemen. 34,4% voorziet taalproblemen tussen de ontvangende partner en de student aangezien deze niet dezelfde moedertaal spreken. Ook worden problemen voorzien binnen de coaching van de gedetineerden aangezien deze coaching in 96,6% van de projecten o.a. via de ontvangende partner verloopt.

In het tweede onderzoeksdeel, de buitenlandse gedetineerden, was de eerste onderzoeksvraag: 'Welk profiel hebben de gedetineerden die deelnemen aan de FORINER-projecten?' De 33 deelnemende gedetineerden bestonden uit 28 mannen, 3 vrouwen en 2 waarvan het geslacht niet bekend is uit vier verschillende nationaliteiten (Litouws, Nederlands, Roemeens en Grieks). De gemiddelde leeftijd van de gedetineerden is 32,3 jaar. 32,3% van de gedetineerden behaalden reeds een beroepsgerichte opleiding en 25,8% gedeeltelijk secundair onderwijs. Gedetineerden die reeds minder dan twee jaar in een gevangenis verbleven of over minder dan twee jaar kunnen vrijkomen, nemen het meeste deel aan het FORINER-project. De top drie van meest verkozen cursussen om te volgen binnen het project zijn respectievelijk Engels, geschiedenis en wiskunde. Opmerkelijk is dat de gedetineerden zichzelf goede scores gaven op de verschillende vaardigheden. De gedetineerden gaven zichzelf de hoogste score op leesvaardigheden (7,65/10), vervolgens zelfstudie (7,15/10), als derde ICT-vaardigheden (6,94/10), als vierde schrijfvaardigheden (6,61/10) en als laatste wiskundige vaardigheden (6,58/10). Bij deze tweede onderzoeksvraag rond de vaardigheden van de gedetineerden is een significant verband gevonden dat strookt met de verwachtingen tussen de leeftijd van de gedetineerden en bepaalde vaardigheden. Zo geven jongere gedetineerden zichzelf een betere score op zelfstudie-, wiskundige- en ICT-vaardigheden dan oudere gedetineerden en kwam naar voor dat de nationaliteit van de gedetineerden een rol speelt in de wiskundige vaardigheden. Nederlanders geven zichzelf een significant betere score op wiskundige vaardigheden dan respectievelijk de Litouwers, de Roemenen en de Griek.

Binnen de derde onderzoeksvraag waarbij nagegaan werd welke motivaties buitenlandse gedetineerden hebben om deel te nemen aan het FORINER-project werd duidelijk dat individuele redenen een belangrijke rol spelen. Alle gedetineerden geven weer te willen leren over een interessant of belangrijk onderwerp. Ook willen gedetineerden hun verlangen om te leren bevredigen, zichzelf meer als een persoon voelen in plaats van een gedetineerde en hun zelfvertrouwen verbeteren door educatie te volgen. Ook spelen motivaties om zich voor te bereiden op het leven na vrijlating een belangrijke rol. Ze hopen via het volgen van de cursus gemakkelijker werk te vinden, beter te kunnen omgaan met het leven en makkelijker andere cursussen te volgen na vrijlating. Binnen de derde categorie van motivaties, gevangenis gerelateerde motivaties, werd duidelijk dat gedetineerden hun tijd in de gevangenis nuttig willen spenderen, de tijd in de gevangenis makkelijker willen maken en de kans op vrijlating willen verhogen. Binnen de laatste categorie rond sociale redenen is het vooral belangrijk voor de gedetineerden om hun familie beter te kunnen helpen. Andere sociale redenen worden als minder belangrijk beschouwd.

De laatste onderzoeksvraag ging over de kwaliteit van leven en de controle over het leven van de gedetineerden. De hoogste tevredenheid hebben gedetineerden over dat ze zelf instaan voor wat er in de toekomst met hen gebeurt, dat ze voldoende energie hebben voor dagdagelijkse activiteiten, dat ze activiteiten van het dagdagelijkse leven kunnen uitvoeren en dat ze tevreden zijn over zichzelf. Minder tevredenheid is over het hebben van voldoende geld voor persoonlijke behoeftes, en de staat van de cel.

Ondanks de niet-representativiteit van de steekproef, zijn er heel wat interessante resultaten naar voor gekomen. Om dit verder uit te breiden dienen dezelfde gedetineerden na het afronden van de cursus binnen het FORINER-project opnieuw bevroegd te worden om een vergelijking te maken van de resultaten aan het begin van het project en aan het einde. Ook dient het aantal buitenlandse gedetineerden die deelnemen aan het FORINER-project verhoogd te worden om zoveel mogelijk Europese gedetineerden die in een gevangenis verblijven in een ander Europees land dan hun thuisland te voorzien van educatie uit hun thuisland.

Referentielijst

- Aebi, M. F., Tiago, M. M. & Burkhardt, C. (2017). *SPACE I – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations. Survey 2015*. (p. 142). Strasbourg: Council of Europe.
- Allen, G. & Dempsey, N. (2016). Prison population statistics. Retrieved from file:///C:/Users/Birgit/Downloads/SN04334.pdf
- Apel, R. & Sweeten, G. (2010). The Impact of Incarceration on Employment during the Transition to Adulthood. *Social Problems*, 57(3), 448–479. <https://doi.org/10.1525/sp.2010.57.3.448>
- Atabay, T. (2009). *Handbook on prisoners with special needs*. New York: United Nations.
- Audenaert, E. (2015). *Vrijheid achter tralies: de antecedenten en gevolgen van autonomiebevrediging bij gedetineerden*. Gent. Retrieved from http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/216/494/RUG01-002216494_2015_0001_AC.pdf
- Baarda, B., Bakker, E., van der Hulst, M., Julsing, M., Fischer, T., van Vianen, R. & de Goede, M. (2014). *Basisboek Methoden en technieken. Kwantitatief praktijkgericht onderzoek op wetenschappelijke basis*. (vijfde druk). Groningen/ Houten: Noordhoff Uitgevers bv.
- Baerten, M. (2010). *Dromen van toiletdeuren. Kwalitatief onderzoek naar de behoeften van gedetineerden met het oog op de gevangenis van de 21ste eeuw*. (p. 117).
- Barnoux, M. & Wood, J. (2013). The specific needs of foreign national prisoners and the threat to their mental health from being imprisoned in a foreign country. *Aggression and Violent Behavior*, 18(2), 240–246.
- Barreiro-Gen, M. & Novo-Corti, I. (2015). Collaborative learning in environments with restricted access to the internet: Policies to bridge the digital divide and exclusion in prisons through the development of the skills of inmates. *Computers in Human Behavior*, 51, 1172–1176. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.01.076>
- Bhui, H. S. (2004a). *Going The Distance: developing effective policy and practice for work with foreign national prisoners*. London: Prison Reform Trust.
- Borrill, J. & Taylor, D. A. (2009). Suicides by foreign national prisoners in England and Wales 2007: mental health and cultural issues. *Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 20(6), 886–905. <https://doi.org/10.1080/14789940903174113>
- Bosworth, M. & Kellezi, B. (2013). Developing a measure of the quality of life in detention, 9.
- Brosens, D. (2015). *Participation in prison programmes. Profile of (non-)participants, encouraging and discouraging factors [doctoraat]*. Vrije Universiteit Brussel, Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen.

- Brosens, D., De Donder, L. & Foriner consortium. (2016). Educational participation of European citizens detained in a foreign European country.
- Brosens, D., De Donder, L., Vanwing, T., Dury, S. & Verté, D. (2014). Lifelong Learning Programs in Prison: Influence of Social Networks on Participation. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 518–523. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.251>
- Brosens, D., De Donder, L. & Verté, D. (2013). *Hulp- en dienstverlening gevangenis Antwerpen: een onderzoek naar de behoeften van gedetineerden*. Antwerpen: Digitale Drukkerij BZ - AFM.
- Brown, C. (2015). Returns to Postincarceration Education for Former Prisoners. *Social Science Quarterly*, 96(1), 161–175. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12094>
- Cochran, J. C. (2012). The ties that bind or the ties that break: Examining the relationship between visitation and prisoner misconduct. *Journal of Criminal Justice*, 40(5), 433–440. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2012.06.001>
- Council of Europe. (2006). *European prison rules*. Strasbourg: Editions du Conseil de l'Europe.
- Council of Europe. (2012). Recommendation CM/Rec(2012)12 of the Committee of Ministers to member States concerning foreign prisoners.
- De Clercq, S., Goossens, J., Hollants, M., Janssens, T., Klop, R. & Slegers, V. (2014). *Van start tot finish. Een beschrijvend onderzoek naar de redenen waarom gedetineerden in de gevangenis van Antwerpen de lessen vroegtijdig stopzetten*. (p. 112). Antwerpen: Universiteit Antwerpen.
- Eikeland, O.-J., Gustavsson, A.-L. E., Hetland, H., Kristmundsson, G. B., Linderborg, H., Seidenfaden, L. & Thomsen, J. (2013). Educational background, preferences and needs. Retrieved from http://old.nordvux.net/download/7359/educational_background.pdf
- Eikeland, O.-J., Manger, T. & Asbjørnsen, A. E. (2010). Innsette i norske fengsel: Kompetanse gjennom utdanning og arbeid. Retrieved from <http://bora.uib.no/handle/1956/7812>
- European Commission. (2017). Learning Opportunities and Qualifications in Europe. Retrieved from https://ec.europa.eu/ploteus/search/site?f%5B0%5D=im_field_entity_type%3A97
- European Court of Human Rights & Council of Europe. (2010). European Convention on Human Rights.
- European Prison Education Association. (2008). Virtual European Prison School, 16.
- Federale Overheidsdienst Justitie. (2015). *Directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen. Jaarverslag 2015*. Brussels: Hans Meurisse.

- Gadalla, T. M. (2009). Sense of Mastery, Social Support, and Health in Elderly Canadians. *Journal of Aging and Health, 21*(4), 581–595. <https://doi.org/10.1177/0898264309333318>
- Grunseit, A., Forell, S. & McCarron, E. (2008). *Taking justice into custody: the legal needs of prisoners*. Sydney: Law and Justice Foundation of New South Wales.
- Hammerschick, W. (2010). Report on e-learning in European prisons - Concepts, organisation, pedagogical approaches in prison education.
- Hawley, J., Murphy, I. & Souto-Otero, M. (2013). Prison education and training in Europe. Current state- of- play and challenges.
- Henry, J. S. (2008). Closing the Legal Services Gap in Prisoner Reentry Programs. *Criminal Justice Studies, 21*(1), 15–25.
- HM Inspectorate of prisons. (2011). *HM Chief Inspector of Prisons for England and Wales. Annual report 2010-11*. London: The Stationery Office: Stationery Office.
- IDS. (n.d.). Digitizing the prison education system. Retrieved from <https://www.ids615.com/Digitizing-The-Prison-Education-System-PDF.pdf>
- Intertaal. (n.d.). Intertaal. Retrieved from <http://www.intertaal.be>
- Kruttschnitt, C., Dirkzwager, A. & Kennedy, L. (2013). Strangers in a strange land: coping with imprisonment as a racial or ethnic foreign national inmate: Strangers in a strange land. *The British Journal of Sociology, 64*(3), 478–500. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12028>
- Langan, P. A. & Levin, D. J. (2002). Recidivism of Prisoners Released in 1994.
- Lindström, M., Hanson, B. S. & Östergren, P.-O. (2001). Socioeconomic differences in leisure-time physical activity: the role of social participation and social capital in shaping health related behaviour. *Social Science & Medicine, 52*(3), 441–451.
- Lochner, L. & Moretti, E. (2004). The effect of education on crime: Evidence from prison inmates, arrests, and self-reports. *The American Economic Review, 94*(1), 155–189.
- Manger, T., Eikeland, O.-J. & Asbjornsen, A. (2013). Effects of Educational Motives on Prisoners' Participation in Education and Educational Desires. *European Journal on Criminal Policy and Research, 19*(3), 245–257. <https://doi.org/10.1007/s10610-012-9187-x>
- Manger, T., Eikeland, O.-J., Diseth, A., Hetland, H. & Asbjornsen, A. (2010). Prison Inmates' Educational Motives: Are They Pushed or Pulled? *Scandinavian Journal of Educational Research, 54*(6), 535–547. <https://doi.org/10.1080/00313831.2010.522844>

- May, D. C. & Brown, T. (2011). Examining the Effect of Correctional Programming on Perceptions of Likelihood of Recidivism Among Incarcerated Prisoners. *Journal of Social Service Research*, 37(4), 353–364. <https://doi.org/10.1080/01488376.2011.582021>
- McKay, H. A. & Morris, P. K. (2010). *Handbook of Research on Overcoming Digital Divides: Constructing an Equitable and Competitive Information Society* (Vol. Chapter 17: The Digital Divide among the Incarcerated Women in the United States: A Case Study from New Jersey). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-60566-699-0>
- Mueller-Johnson, K. U. & Dhimi, M. K. (2010). Effects of Offenders' Age and Health on Sentencing Decisions. *The Journal of Social Psychology*, 150(1), 77–97. <https://doi.org/10.1080/00224540903365315>
- Parsons, M. & Langenbach, M. (1993). The reasons inmates indicate they participate in prison education programmes: another look at Boshier's PEPS., 4.
- Rosário, P., Núñez, J. C., Pereira, J., Fuentes, S., Gaeta, M., Cunha, J. & Polydoro, S. (2016). Studying while doing time: understanding inmates' conceptions of learning. *British Educational Research Journal*, 42(1), 151–167. <https://doi.org/10.1002/berj.3194>
- Roth, B. B., Asbjornsen, A. & Manger, T. (2017). The Relationship Between Prisoners' Academic Self-efficacy and Participation in Education, Previous Convictions, Sentence Length, and Portion of Sentence Served. *Journal of Prison Education and Reentry*, 3(2). <https://doi.org/10.15845/jper.v3i2.1040>
- Schlesinger, R. (2005). Better myself: Motivation of African Americans to participate in correctional education. *Journal of Correctional Education*, 228–252.
- Sica da Rocha, N., Power, M. J., Bushnell, D. M. & Fleck, M. P. (2012). The EUROHIS-QOL 8-Item Index: Comparative Psychometric Properties to Its Parent WHOQOL-BREF. *Value in Health*, 15(3), 449–457. <https://doi.org/10.1016/j.jval.2011.11.035>
- Steurer, S. J. & Smith, L. G. (2003). *Education reduces crime*. Lanham: Correctional Education Association & Management/Training Cooperation.
- Stichting educatie achter buitenlandse tralies. (n.d.). Achtergrond [Stichting educatie achter buitenlandse tralies]. Retrieved April 30, 2016, from <http://www.eabt.nl/index.php?id=3>
- The Norwegian Correctional Services. (2014). Buitenlandse gedetineerden. Retrieved from <http://www.kriminalomsorgen.no/utenlandske-innsatte.237929.no.html>
- Tilburg University & International commission for Catholic Prison Pastoral Care. (2007). UN and EU recommendations on the Treatment of Forinners in Prison, 16.

- UNESCO. (2015). Recommendation on adult learning and education, 16.
- Vanacker, I., Horemans, B., De Donder, L., Brosens, D., Lemmers, F., et al. (2015). Project Proposal FORINER. Call Erasmus+ forward-looking cooperation projects. Unpublished document.
- Van Woensel, A. (2006). In het lang en in het breed. *Levenslang leren in Vlaanderen en Europa, WAV-rapport*, 22.
- Veen, W. & Jacobs, F. (2005). *Leren van jongeren. Een literatuuronderzoek naar nieuwe geletterdheid*. Utrecht: Stichting SURF.
- Vocvo. (n.d.). Gedetineerden Vocvo. Retrieved April 30, 2016, from <http://www.vocvo.be/content/gedetineerden>
- West, T. (1989). The education of prisoners. *Education and the Law. International Perspectives*, 127–137.
- Westrheim, K. & Manger, T. (2014). Iraqi prisoners in Norway: Educational background, participation, preferences and barriers to education. *Journal of Prison Education and Reentry*, 1(1), 6–19.
- Wijnstra, J. M. (2001). *Bruikbare kennis en vaardigheden voor jonge mensen*. (p. 65). Arnhem.
- Wilson, D. B., Gallagher, C. A. & MacKenzie, D. L. (2000). A Meta-Analysis of Corrections-Based Education, Vocation, and Work Programs for Adult Offenders. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 37(4), 347–368. <https://doi.org/10.1177/0022427800037004001>

Bijlagen

Bijlage 1: Partners van het FORINER-project.

Er zijn verschillende partners die samenwerken aan het FORINER-project. Als eerste is er het Vlaams ondersteuningscentrum voor het volwassenonderwijs vzw (VOCVO). Een van de opdrachten waar het VOCVO mee bezig is, is onderwijs aan gedetineerden aanbieden binnen de gevangenissen van Vlaanderen en Brussel. VOCVO biedt ondersteuning bij de uitbouw, coördinatie, en begeleiding van onderwijs aan gedetineerden. Elke gevangenis in Vlaanderen en Brussel bezit over onderwijsverstrekkers. Dit zijn de personen die lessen geven aan de gedetineerden. Binnen elke gevangenis bevindt zich ook een onderwijscoördinator die het educatieproces opvolgt. VOCVO is ervan bewust dat zij een onderwijsaanbod kan aanbieden aan Belgische gedetineerden, maar nog niet de mogelijkheid heeft een onderwijsaanbod aan te bieden voor buitenlandse gedetineerden die de Nederlandse taal niet beheersen. Binnen het FORINER- project neemt VOCVO de coördinerende rol op zich. Ook zullen ze de leiding nemen over de pilootprojecten die opgestart zullen worden en hebben ze de verantwoordelijkheid over het operationeel en financieel beheer van het project (Vanacker et al., 2015; Vocvo, n.d.)

Een tweede partner binnen het FORINER-project is de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Binnen het departement Educatiewetenschappen houdt de VUB zich bezig met projecten rond educatieparticipatie van gedetineerden binnen de verschillende aspecten van educatie zoals, cultuur, gezondheid, sport, etc. Met deze projecten willen ze een zicht krijgen op wie wel of niet participeert binnen de gevangenis, wat motieven zijn om te participeren of beperkingen vormen van participatie. Het wetenschappelijk en onderzoek gedeelte van het FORINER-project zal de VUB op zich nemen (Vanacker et al., 2015).

Een derde partner is de stichting 'Educatie achter buitenlandse tralies'. Educatie achter buitenlandse tralies is een Nederlandse vrijwilligersorganisatie. Deze stichting ondersteunt Nederlandse gedetineerden die hun straf uitzitten in een buitenlandse gevangenis. Na het uitzitten van hun straf keren deze gedetineerden terug naar hun thuisland Nederland. De stichting probeert hen daar zoveel mogelijk in te ondersteunen en de gedetineerden voor te bereiden op hun terugkomst. Vaak zijn gedetineerden sociaal achtergesteld en hebben zij een leerachterstand. In vele gevallen werd het basisonderwijs nooit afgerond. Deze leerachterstand en het niet hebben van een diploma maakt het moeilijk om na hun vrijlating in de arbeidsmarkt terecht te komen. Dit wil de stichting voorkomen door afstandsonderwijs aan te bieden aan Nederlandse gedetineerden die in een buitenlandse gevangenis verblijven. De stichting heeft ondertussen een goede samenwerking tot stand weten te brengen met gevangenissen over de hele wereld wat het mogelijk maakt om Nederlands onderwijs aan te bieden aan de Nederlandse gedetineerden in het buitenland en studiemateriaal en huiswerk op te sturen. Deze organisatie heeft de meeste ervaring binnen het FORINER-project wat betreft educatie aanbieden aan buitenlandse gedetineerden (Vanacker et al., 2015; Stichting educatie achter buitenlandse tralies, n.d.) Een vierde en laatste partner binnen het FORINER-project is MegaNexus. MegaNexus zal verantwoordelijk gesteld worden voor de ICT- structuur en de website van het FORINER-project (Vanacker et al., 2015).

Bijlage 2: Informed consent

Onderzoek naar participatie van buitenlandse gedetineerden aan educatie:

Geïnformeerde toestemming

Je bent gedetineerd in een vreemd Europees land. Daar heb je de mogelijkheid om een cursus te volgen uit je thuisland. Misschien weet je het niet, maar je bent één van de eerste gedetineerden uit Europa die deze mogelijkheid heeft! Het Europees FORINER-project wil nieuwe leermogelijkheden geven aan gedetineerden die hun detentietijd uitzitten in een vreemd Europees land. Hiervoor zetten we enkele proefprojecten op. Jij neemt deel aan zo'n proefproject!

We hebben de taak om deze proefprojecten te evalueren en een antwoord te zoeken op enkele vragen, zoals:

- Wat is het effect van de deelname aan een proefproject?
- Wat motiveert gedetineerden om deel te nemen aan een proefproject?
- Hoe tevreden zijn de deelnemende gedetineerden over de resultaten van de proefprojecten?

Om een antwoord te krijgen op deze vragen, vragen wij aan de deelnemers om een vragenlijst in te vullen in het begin en op het einde van de cursus. Deze informatie gebruiken wij om het proces te onderzoeken dat de deelnemers (ook jij) ondergaan terwijl ze een cursus volgen. We hebben daarvoor ook persoonlijke gegevens nodig, zoals je naam, geslacht en leeftijd. We moeten immers de vragenlijst die je aan het begin invult kunnen koppelen aan de vragenlijst die je op het einde invult. Toegang tot deze persoonlijke gegevens is enkel toegekend aan een beperkte groep (vb. team van onderzoekers). Alle informatie zal anoniem gemaakt zijn in onderzoeksrapporten.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door het FORINER-consortium, onder begeleiding van Dr. Dorien Brosens en Prof. Dr. Liesbeth De Donder van de Vrije Universiteit Brussel (België). Door dit document te ondertekenen geef je je akkoord om deel te nemen aan het onderzoek.

Contactgegevens:

Dr. Dorien Brosens (onderzoeker)

Inge Van Acker (projectcoördinator)

Vrije Universiteit Brussel – België

VOCVO - België

Telefoon: +32 2 629.26.27

Telefoon: +32 499 39 04 61

E-mail: dorien.brosens@vub.ac.be

E-mail: inge.van.acker@vocvo.be

Onderzoek naar participatie van buitenlandse gedetineerden aan educatie:

Geïnformeerde toestemming

Ik bevestig dat ik *geïnformeerd* ben over het onderzoek, de methode en het doel van het onderzoek.

Ik geef toestemming om mijn *persoonlijke gegevens te verzamelen, analyseren en archiveren* voor zoverre dit nodig is voor de wetenschappelijke doeleinden die beschreven staan in deze informatiebrief. Ik weet dat de resultaten van het onderzoek alleen op een *anonieme manier* zullen worden voorgesteld aan anderen.

Ik begrijp dat de persoonlijke gegevens die verzameld worden, gewist zullen worden, ten laatste 6 maanden na het einde van het project (December 2017).

Ik begrijp dat ik het recht heb om

- toegang te krijgen tot mijn persoonlijke gegevens
- geïnformeerd te worden over het bestaan en de omvang van de gegevensverwerking
- onjuiste gegevens aan te passen indien nodig.

Om deze rechten uit te oefenen, kan ik contact opnemen met Dorien Brosens (onderzoeker) of Inge Van Acker (projectcoördinator).

Ik ga akkoord met mijn *vrijwillige deelname* aan het onderzoek en ik weet dat ik het recht heb mij op elk moment terug te trekken zonder enige uitleg, zonder nadelige gevolgen.

Ik weet dat ik geïnformeerd kan worden over de resultaten nadat het onderzoek is beëindigd.

Naam:

Geslacht: Man/ vrouw

Leeftijd:

Datum:..... Handtekening:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bijlage 3: Blueprint voor de pilootpartners

foriner@vocvo.be

Skype: Foriner.project

+32 (0) 486 69 88 49

PILOT BLUEPRINT

A FORINER pilot is a cooperation between two pilot partners from different EU-regions concerning the education of one or a group of inmates around **one distance course**. If you have cooperations with several pilot partners, involving several courses, please fill out one blueprint for each course.

The blueprint is a **summary** of all the aspects which should be taken into account when setting up a pilot.

Due to privacy-reasons, **don't mention any names of prisoners** in this form! Please bear in mind the following restrictions regarding privacy:

- don't communicate prisoners' names to a pilot partner unless it is really necessary;
- before communicating the prisoner's name to the pilot partner, get an informed consent from the prisoner to do so.

Please fill out the blueprint in this Word document. Unfortunately, we will not be able to process handwritten (scanned) blueprints.

This blueprint was completed by:	
Date:	

Sending Partner	Receiving Partner
Country Code: ...	Country Code: ...
Organisation name: ...	Organisation name: ...

1. Information on the student(s)

Student 1 (please copy this box in case of more than one student)

Age	Legal status	Estimated time the student will remain in prison
☐ Under 18 ☐ 18 – 25 ☐ 25 – 35 ☐ 35 – 55 ☐ +55	☐ Custody ☐ Remand ☐ Convicted ☐ Psychiatric Care ☐ Other:.....	... months

2. Information on the pilot partners

Sending partner	
Organisation name	
Country	
Contact person	
Activity	☐ School/center for adult education (publicly financed) ☐ Private education provider ☐ Prison school ☐ University ☐ Prison ☐ Other:...

Receiving partner	
Organisation name	
Country	
Contact person	
Activity	☐ School/center for adult education (publicly financed) ☐ Private education provider ☐ Prison school ☐ University ☐ Prison ☐ Other:...

Are there any other organisations involved in the realisation of this pilot? If yes, please specify.

--

3. Course and study materials

What is the name/subject of the course?	
Which learning materials are you planning to use?	☐ Handbook/workbook ☐ CD-rom ☐ DVD ☐ Interactive learning platform or website ☐ Static learning platform or website ☐ Other: ...
Indicate the extent to which you make use of online learning.	☐ The course is completely online ☐ The course is partly online ☐ No part of the course is online
What is the estimated workload of this course?	☐ ... hours of studying ☐ Other expression of workload: ...
What is the level of the course?	☐ Primary education (EQF level 1) ☐ Lower secondary education (EQF level 2 and 3) ☐ Upper secondary education (EQF level 4) ☐ Post-secondary education (EQF level 5) ☐ Bachelor (EQF level 6) ☐ Master (EQF level 7) ☐ Other: ... (for Languages try: Common European Framework of Reference for Languages more info on: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/cadre1_en.asp)
Who developed the materials you are planning to use?	☐ The materials are/ have been developed by the school/organisation itself ☐ The materials are/ have been bought (from:...)

4. Communication

What communication channels will be used between the sending partner(s) and the receiving partner(s)?	☐ Postal mail ☐ Phone in prison ☐ Phone outside prison ☐ E-mail ☐ Skype/video conferencing ☐ Conference Call ☐ Other:...
What communication channels will be used between the sending partner(s) and the student(s)? Note that this question is repeated further down specifically on the coaching aspect. Please indicate here how communication with	☐ Postal mail ☐ Phone in prison ☐ E-mail ☐ Skype/video conferencing ☐ Conference Call ☐ Through a prison or school staff member

the student is managed regarding administrative matters .	☐ Other:...
How will the prisoners/potential students be informed about the educational offer?	
How are local prison guards/wardens informed about or involved in the project?	

5. Pre-assessment of the student(s)

How will the pre-assessment of the student be done (study level, motivation, etc...)?	
(How) can we make sure that the educational offer matches the background, the possibilities and the ambitions of the student?	
Is there special care for learning disabilities? If yes, please specify.	

6. Coaching

Will coaching be provided?

Yes

No

If no, please continue to part 7.

Who provides the coaching? (you can tick more than one box)

The sending partner

The receiving partner

Peer-to-peer coaching

Other prison staff (guards)

Other: ...

Which coaching activities will be taken up by the partners?	Sending partner	Receiving partner
	☐ Support on the learning content ☐ Motivational support ☐ Both ☐ Other: ...	☐ Support on the learning content ☐ Motivational support ☐ Both ☐ Other: ...
	Peer	Other partner (...)
	☐ Support on the learning content ☐ Motivational support ☐ Both	☐ Support on the learning content ☐ Motivational support ☐ Both

	O Other: ...	O Other: ...
Which communication channels are used for the coaching activities of the partners?	Sending partner	Receiving partner
	☐ Postal mail ☐ Phone in prison ☐ Through a prison or school staff member ☐ Communication module in learning platform ☐ E-mail ☐ Skype/video conferencing ☐ Conference Call ☐ Other: ...	☐ Paper ☐ Face-to-face contact ☐ Both ☐ Other: ...
	Peer	Other partner (...)
	☐ Paper ☐ Face-to-face contact ☐ Both ☐ Other: ...	☐ Face-to-face contact ☐ Postal mail ☐ Phone in prison ☐ Communication module in learning platform ☐ E-mail ☐ Skype/video conferencing ☐ Conference Call ☐ Other: ...

7. Certification and end-assessment

Is there a possibility to certify the course? If yes, please explain.	
What are the possibilities to realise/organise an exam?	
What are the possibilities to continue the course once released?	

8. Digital solutions

You indicated earlier which aspects are realized digitally. Please specify below **how** you will realise this.

	Online? Yes/no/pa rtly	How is it organised? Which IT-solution? Security solution?
Learning and course material		
Communication between sending partner and student		
Examination at the receiving prison		
Coaching		
Other: ...		

9. Language

Do you expect any language issues in the following aspects? How are you planning on dealing with them?

	Language problems expected? Yes/no	Proposed solution(s)
Communication between partners		
Communication between the sending partner and the student		
Communication between the receiving partner and the student		
Coaching		
Receiving course material at the receiving prison		
Other: ...		

10. Time investment and costs

The following questions are about the time you think the sending and receiving partner need to conduct the tasks below. Please provide more information about the **investment in time**, expressed in working hours or working days:

	Sending partner	Receiving partner
Pilot preparation (partner search, student search, match course to student)		
Pre-assessment of the student		
Informing, coaching and follow-up of the student		
Course development		
Digital solutions		
Pilot administration and management		
Other: ...		

What are the main **other costs** of the pilot?

For the sending partner?	
For the receiving partner?	
For the student?	
For other parties?	

11. Cost refund

As a general rule the FORINER project cannot refund the time and costs invested by the pilot partners. However, there is a limited budget for refund of costs spent on the purchase of course materials (books, DVD, online course, ...).

If you have developed a course yourself, you can also ask for a refund based on the market-price for one copy. Working hours spent on development will not be refunded.

Not all refund requests will be accepted due to the limitations of the budget. Within 7 working days you will be contacted by Foriner regarding your request.

If you wish to request a refund, please complete the below information.

For refund of purchased material (please copy this box in case you wish to request multiple refunds)

Type of course material (book, DVD, online course, ...)	
Title	
Author	
ISBN number	
Short content description	
Price (in Euro)	
(Web)store where you intend to make the purchase	

For refund of own developed material (please copy this box in case you wish to request multiple refunds)

Type of course material (book, DVD, online course, ...)	
Title	
Short content description	
Market-based price for one copy (in Euro)	
Proof of market conformity of the price (eg weblink to similar lesson material)	

Please note that the budget for these refunds is limited. When the budget is used up, it will be mentioned on the [Foriner pilot workspace](#) (menu-item Costs).

Please note that receipts or invoices will be requested (in case of purchase) before the refund will be done.

12. Issues

Which are the problems that are essential to be resolved before the start of the pilot?	
Which are the main weaknesses and threats during the realisation of the pilot?	
Any other issues?	

Bijlage 4: Vragenlijst voor de buitenlandse gedetineerden

Vragenlijst. Begin van het project

Code:

Enkele algemene vragen

1. Wat is je naam? Vul in.

2. Wat is je geboortedatum? Vul in.

3. Wat is je nationaliteit? Vul in.

4. In welk land ben je geboren? Vul in.

5. Welke cursus ga je volgen? Vul in.

6. Welk opleidingsniveau heb je reeds behaald? Kruis aan.

	Nederland	België	Hoogst behaalde niveau (kruis aan)
1	Vmbo bb / MBO 1	Lager onderwijs	
2	Vmbo kb, gl, tl / MBO 2	1 ^{ste} graad secundair onderwijs	
3	MBO 3	Gedeeltelijk secundair onderwijs (meer dan 1 ^{ste} graad)	
4	MBO 4 / Havo / Vavo-Havo	Afgerond secundair onderwijs	
5	Associate Degree	Beroepsgerichte opleiding na het secundair onderwijs (Hoger beroepsonderwijs)	
6	Bachelor	Bachelor	
7	Master	Master	
8	Doctoraat	Doctoraat	

7. Hoe lang verblijf je al in de gevangenis? Kruis aan.

- 1 3 maanden of minder
- 2 Meer dan 3 maanden, minder dan 6 maanden
- 3 Meer dan 6 maanden, minder dan 1 jaar
- 4 Meer dan 1 jaar, minder dan 2 jaar
- 5 Meer dan 2 jaar, minder dan 3 jaar
- 6 Meer dan 3 jaar, minder dan 4 jaar
- 7 Meer dan 4 jaar, minder dan 5 jaar
- 8 Meer dan 5 jaar, minder dan 6 jaar
- 9 Meer dan 6 jaar, minder dan 7 jaar
- 10 Meer dan 7 jaar

8. Wanneer kan je vrijkomen? Kruis aan.

- 1 Over 3 maanden of minder
- 2 Over meer dan 3 maanden, minder dan 6 maanden
- 3 Over meer dan 6 maanden, minder dan 1 jaar
- 4 Over meer dan 1 jaar, minder dan 2 jaar
- 5 Over meer dan 2 jaar, minder dan 3 jaar
- 6 Over meer dan 3 jaar, minder dan 4 jaar
- 7 Over meer dan 4 jaar, minder dan 5 jaar
- 8 Over meer dan 5 jaar, minder dan 6 jaar
- 9 Over meer dan 6 jaar, minder dan 7 jaar
- 10 Over meer dan 7 jaar

9. Wat is jouw hechtenistitel? Kruis aan.

- 1 Beklaagd
 - 2 Veroordeeld
 - 3 Geïnterneerd
 - 4 Andere (vul in):
-

10. In welk land zal je verblijven na je detentieperiode? Kruis aan.

- 1 Ik blijf in het land waar ik momenteel in de gevangenis zit.
 - 2 Ik ga vrijwillig terug naar mijn thuisland.
 - 3 Ik word gedwongen om terug te gaan naar mijn thuisland.
 - 4 Andere (vul in):
-

Schoolwerk, lezen, schrijven, rekenen en computers

11. Duid aan met een cijfer van 0 tot 10 hoe zeker je bent dat je een bepaalde taak kan uitvoeren. 0 betekent 'ik kan het helemaal niet' en 10 betekent 'ik ben zeer zeker dat ik het kan'.

Helemaal niet
het kan

Vrij zeker dat ik het kan

Zeer zeker dat ik

0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10

Schrijf voor elke taak hieronder het gekozen nummer op de lijn.

Bijvoorbeeld:

- Een gebruiksaanwijzing lezen 6
- Een taart bakken 8

- 1 Een tekstboek lezen _____
- 2 Een krant lezen _____
- 3 Een roman lezen _____
- 4 Notities maken tijdens een les _____
- 5 Een wekelijkse planning maken voor schoolwerk _____
- 6 Schoolwerk op tijd af maken _____
- 7 Brieven schrijven naar iemand die je kent _____
- 8 Een samenvatting schrijven over een boek dat je gelezen hebt _____

- 9 Woorden juist schrijven op basis van hoe ze worden uitgesproken _____
- 10 Woorden juist gebruiken in het enkelvoud en het meervoud _____
- 11 Een som maken waarbij je moet optellen of aftrekken _____
- 12 Vergelijkingen oplossen _____
- 13 De rente op een lening uitwerken _____
- 14 Een zoekmachine gebruiken (zoals Google) om informatie op te zoeken _____
- 15 Een spreadsheet (zoals Excel) gebruiken op een computer _____
- 16 Een programma downloaden of installeren op een computer _____

Motivatie om de cursus te volgen

12. Hieronder vind je verschillende redenen om een cursus te volgen. Hoe belangrijk zijn deze redenen voor jou? Zet naast elke uitspraak een kruisje in de kolom die past bij hoe belangrijk je dit vindt.

	Niet belangrijk	Minder belangrijk	Belangrijk	Heel belangrijk
1 Om gemakkelijker werk te vinden na vrijlating.				
2 Om gemakkelijker werk te vinden in de gevangenis.				
3 Om de tijd in de gevangenis zinnig en nuttig te spenderen.				
4 Om de tijd in de gevangenis gemakkelijker te maken.				
5 Om na vrijlating gemakkelijker andere cursussen te kunnen volgen.				
6 Omdat vrienden/medegevangenen ook leren.				
7 Omdat de cursus uit mijn thuisland komt.				
8 Om mijn verlangen om te leren te bevredigen.				
9 Om mijn zelfvertrouwen te verbeteren.				
10 Omdat het beter is dan werken in de gevangenis.				
11 Omdat ik aangemoedigd werd door anderen.				
12 Om deel uit te maken van een groep in de gevangenis.				
13 Om te voorkomen dat ik opnieuw misdrijven ga plegen na vrijlating.				
14 Om te leren over een interessant of belangrijk onderwerp.				
15 Om beter te kunnen omgaan met het leven na vrijlating.				
16 Om mijn kans op vrijlating te verbeteren.				
17 Omdat ik me door het studeren voel als een persoon en niet als een gedetineerde.				
18 Om het zo weer goed te maken met mijn familie, vrienden,...				
19 Om mijn familie beter te kunnen helpen.				
20 Om mijn kansen op arbeid in de gevangenis te verhogen en zo geld naar mijn familie te kunnen sturen.				

Kwaliteit van het leven

13. Hoe goed vind je de kwaliteit van je leven? Kruis aan.

- 1 Zeer slecht
- 2 Slecht
- 3 Noch slecht, noch goed
- 4 Goed
- 5 Zeer goed

14. Hoeveel energie heb je voor je dagdagelijkse activiteiten? Kruis aan.

- 1 Heel weinig
- 2 Weinig
- 3 Matig
- 4 Eerder veel
- 5 Heel veel

15. Heb je voldoende geld voor je persoonlijke behoeftes? Kruis aan.

- 1 Helemaal niet
- 2 Eerder niet
- 3 Matig
- 4 Eerder wel
- 5 Helemaal wel

16. De volgende vragen gaan over de tevredenheid met het leven. Hoe sta jij tegenover de uitspraken? Zet naast elke uitspraak een kruisje in de kolom die past bij hoe (on)tevreden je bent.

	Zeer ontevreden	Ontevreden	Noch tevreden/ noch ontevreden	Tevreden	Zeer tevreden
1 Hoe tevreden ben jij met je gezondheid?					
2 Hoe tevreden ben je van je mogelijkheid om de activiteiten van je dagelijks leven (bijvoorbeeld je werk, het huishouden, klusjes,...) uit te voeren?					
3 Hoe tevreden ben jij met jezelf?					
4 Hoe tevreden ben jij over je persoonlijke relaties?					
5 Hoe tevreden ben jij over de staat van je cel?					

Controle over je leven

17. De volgende vragen gaan over het gevoel van controle dat jij hebt over je eigen leven. Ga je akkoord met de volgende stellingen? Zet naast elke uitspraak een kruisje in de kolom die voor jou het best past.

	Helemaal oneens	Oneens	Noch eens, noch oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
¹ Ik heb weinig controle over de dingen die me overkomen.					
² Er is echt geen manier hoe ik enkele van mijn problemen kan oplossen.					
³ Er is weinig dat ik kan doen om vele belangrijke zaken in mijn leven te veranderen.					
⁴ Ik voel me vaak hulpeloos om problemen in het leven aan te pakken.					
⁵ Soms heb ik het gevoel dat ik in het rond wordt geduwd in het leven.					
⁶ Wat er in de toekomst gebeurt met mij is grotendeels afhankelijk van mezelf.					
⁷ Ik kan bijna alles doen waar ik mijn zinnen op gezet heb.					

18. Als er nog iets is dat je graag wilt zeggen, gelieve het hieronder te noteren:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

HARTELIJK DANK VOOR JE DEELNAME

